Ekonomisk Tidskrift

DONATIVO DE LA BIBLIOTECA NACIONAL DE MADRID 1940

UTGIFVEN AF

DAVID DAVIDSON

Årg. II 1900 Häft. 3

INNEHÅLL:

Om handelsbalans och betalningsbalans. Af THEOPHIL ANDERSSON . . . . . Sid. 113
Yttrande om preliminära statistiska meddelanden. Af ELIS SIDENBLADH . . . . „ 141
Föreslagna ändringar af bestämmelserna om Norges banks sedelutgifning. Af D. D. . . . . „ 152
Riksbankens sedelutgifning. Af D. D. . . . . „ 154
Öfversikt öfver de större bankernas ställning den 28 Februari 1900.

Pris per årgång (12 häften) 10 kronor

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG
(I DISTRIBUTION)

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Om handelsbalans och betalningsbalans.

Af **Theophil Andersson.**

Teorien om handelsbalansen utgjorde själfva slutledet i de politiskt-ekonomiska åsikter, som voro allmänt härskande i Europa allt ifrån den nyare tidens början intill slutet af det adertonde århundradet och som vanligen sammanfattas under benämningen merkantilsystemet. Detta system, som tidigast utvecklades i England, åsyftade ytterst att på grundvalen af ekonomisk självtillräcklighet åt landet skapa politisk makt och inflytande. För detta ändamål sökte man på allt sätt uppmuntra handel, industri och skeppsfart, hvilka näringar framför andra ansågos förläna makt och rikedom.

I motsats till anhängarne af laissez-faire ansågo merkantilisterna, att de enskilda individernas ekonomiska intressen icke med nödvändighet, eller ens i regel sammanfalla med samhällets, och det var därför enligt deras mening statens både rätt och plikt att styra och öfvervaka de ekonomiska krafterna med hänsyn till det allmännas bästa. Det var emellertid just detta statens allt för långt gående förmynderskap på det ekonomiska området, som sedermera, när friare åsikter gjort sig gällande, åt merkantilsystemet förskaffade det vanrykte, hvaraf det alldeles oförtjänt fått lida.

Ser man nämligen endast till de medel, genom hvilka merkantilismens anhängare ville vinna sitt mål, så har detta system otvifvelaktigt för längesedan spelat ut sin roll. De principer, som merkantilsystemet sökte förverkliga, ha däremot på intet sätt för-

Ayuntamiento de Madrid

lorat sin giltighet, utan äro ännu alltjämt de härskande på den ekonomiska politikens område, där de nationella motsatserna i våra dagar mera än någonsin förut framträda och göra sig gällande. Härtill ha mäktigt bidragit de nationella sammanslutningar, som vår tid fått bevittna. Ty utsikterna att förverkliga en dylik ekonomisk självständighet ökas naturligtvis i samma mån som gränserna för den nationella marknaden vidgas.

Att under sådana förhållanden handelsbalansen och med densamma i förbindelse stående frågor alltjämt skola vara föremål för liflig uppmärksamhet, är ju helt naturligt. Under diskussionen om dessa spörsmål gör man sig emellertid jämt och ständigt skyldig till så grofva misstag och ådagalägger en så stor okunnighet om äfven de enklaste ekonomiska förhållanden, att det synes alldeles tydligt, att man icke kunnat eller snarare icke ansett det mödan värdt att söka tränga till grunden med frågan[1].

Detta framträder isynnerhet på tvenne punkter.

Först och främst därutinnan, att man icke tillräckligt beaktat det organiska sambandet mellan handelsbalansen och betalningsbalansen. Man har sålunda fasthållit vid de nedärfda föreställningarne om handelsbalansens innebörd utan att märka, att denna under tidernas lopp förändrats. Uttrycket handelsbalans, såsom betecknande förhållandet mellan värdet å de varor, som från ett land utföras, och värdet å dem, som dit införas, uppkom nämligen på en tid, då direkta köp och försäljningar af varor voro så godt som de enda transaktioner, som förekommo olika länder emellan, och det låg därför åtminstone ett skenbart berättigande uti de slutsatser, som man af handelsbalansens ställning ansåg sig kunna draga.

När man emellertid sedermera och ända fram till vår tid med dess utvecklade kreditväsen och kapitalets allt mera framträdande kosmopolitism, använder samma uttryck, så är visserli-

---

[1] Här endast ett exempel, huru ovetenskapligt man i vårt land anser sig kunna behandla hithörande spörsmål. I ett arbete med titel »Betraktelser öfver Sveriges handelsbalans under ett halft sekel» af DL (Stockholm 1882) läsa vi på sid. 9, där författaren afhandlar betalningsbalansen, ordagrant följande: »Bland utgifterna, som en stat har att gälda, få äfven beräknas: — — — — — — — för utvandrare slutligen, både omedelbart för deras fraktande och medelbart genom den minskning i kapital och inkomstgifvande arbete, som af utvandringen vållas landet(!) o. s. v.» (kurs. af undert.).

Ayuntamiento de Madrid

gen dess betydelse formellt densamma, men reellt blir dess innebörd en helt annan. Köp och försäljningar af varor äro numera ingalunda de enda transaktioner, genom hvilka skulder till eller fordringar hos utlandet uppkomma. Det blir därför nödvändigt att icke låta blicken stanna vid varubalansen ensamt utan låta den omfatta samtliga dylika transaktioner med utlandet.

Handelsbalans och betalningsbalans äro inga synonymer, men de höra oskiljaktigt samman, så att den ena icke kan förstås utan att hänsyn tages till den andra. Men på samma gång som det nära sambandet mellan dessa båda begrepp framhålles, måste äfven skillnaden dem emellan fastslås. Tyvärr är dock språkbruket ännu vacklande i detta fall, i det att uttrycket handelsbalans ofta användes om båda dessa förhållanden. Och hvilken förvirring har ej detta åstadkommit!

En annan källa, hvarur misstagen flöda utan återvändo, är den felande kännedomen om de brister, som i större eller mindre grad vidlåda alla länders handelsstatistiska öfversikter. Dessa brister, som i vissa fall hafva sin grund uti dessa uppgifters egen natur och sålunda icke kunna häfvas, under det att andra med litet god vilja mycket väl skulle kunna undanrödjas, äro ofta så betydande, att det erfordras den allra största varsamhet för att undvika misstag och felslut. Särskildt äro internationella jämförelser på handelsstatistikens område, hvilka för mången synas så oemotståndligt lockande, synnerligen vanskliga att företaga, något hvarom den offentliga diskussionen rörande hithörande frågor ofta lämnar lysande bevis.

I efterföljande undersökning har därför hufvudvikten lagts på utredningen och belysningen af dessa tvenne punkter.

* * *

Handelsbalansen är antingen gynnsam eller ogynnsam.

Gynnsam säges handelsbalansen vara, när varuexportens värde öfverstiger värdet å varuimporten. Är däremot värdet å införseln större än värdet å utförseln, säges handelsbalansen vara ogynnsam.

Ägde nu denna uppfattning af handelsbalansen realitet, så skulle tydligen en gynnsam handelsbalans alltid innebära en för-

Ayuntamiento de Madrid

del, en ogynnsam däremot en nackdel för landet i fråga. Detta var också merkantilisternas åsikt, i det att enligt deras mening i det förra fallet en fordran, i det senare fallet en skuld, motsvarande skillnadens belopp, uppstod gentemot utlandet. Och i stort sedt är denna åsikt ännu i dag den härskande. Ty äfven då man uppträder med den försäkran, att en dylik åsikt naturligtvis faller på sin egen orimlighet, så bör vanligen icke denna försäkran tagas så alldeles efter orden. Det är som när man i våra dagar är för upplyst för att vara vidskeplig, men ändå i hemlighet tror på allt möjligt gammalt skrock. Hvem minnes sålunda icke från de dagar, då tullstridens vågor gingo högt i vårt land, de djupsinniga utredningar rörande Sveriges ekonomiska läge, hvilka började med att uttala, att den ogynnsamma handelsbalansen icke betydde en stigande skuldsättning till utlandet, för att sluta med den försäkran, att ett dylikt sakernas tillstånd måste leda till allmän ruin.

Denna åsikt bär vittne därom, att den icke framgått ur en analys af handelns eget väsen, utan endast utgör ett till rangen af axiom upphöjdt allmänt åskådningssätt. Då nämligen all handel till sin natur är ett byte, som försiggår under ömsesidig förutsättning af vinst, så följer häraf a priori, att värdet af de nyttigheter, som till landet införas, alltid måste öfverstiga värdet af utförda nyttigheter, förutsatt nämligen, att inga andra än handelstransaktioner förekomma olika länder emellan. Teoretiskt sedt är därför under denna förutsättning det förhållande, att varuexportens värde öfverstiger varuimportens att anse såsom någonting »ogynnsamt», ett motsatt förhållande däremot såsom någonting »gynnsamt».

Att den motsatta åsikten gjort sig gällande beror därpå, att man antagit, att varuimportens och varuexportens värden betecknade, det förra det belopp, som nationen hade att betala till utlandet, det senare åter det belopp, som de utförda varornas försäljning inbragte, då ju alltid skillnaden mellan dessa båda belopp allt efter omständigheterna måste utgöra en skuld eller en fordran i förhållande till utlandet.

Detta antagande är dock alldeles oriktigt.

De värden, som handelsstatistiken angifver, afse nämligen så godt som i alla länder endast de införda och utförda varornas

Ayuntamiento de Madrid

»gränsvärden», d. v. s. de värden, som varorna äga, då de ankomma till eller lämna landet. Och detta är någonting helt annat.

Det värde, som på detta sätt blifvit varuexporten åsatt, understiger nämligen ganska betydligt det belopp, med hvilket den exporterande nationens tillgodohafvande hos utlandet genom varuutförseln ökas. Detta af tvenne skäl.

Först och främst strömma nämligen varorna alltid från den billigare marknaden till den dyrare, hvaraf följer, att det värde en viss vara äger, då den utföres, alltid måste understiga det pris den betingar på den utländska marknad, dit den införes.

Man invänder måhända häremot, att det väl må vara sant, att varuexportens värde beräknas efter det värde, som de utförda varorna äga, då de lämna landet, men att härmed ingalunda är sagdt, att detta värde skall vara det pris, som varorna betinga inom landet. Då nämligen värdesättningen måste anses ske just med hänsyn till dessa varors egenskap af exportvaror, så talar denna omständighet för, att afseende härvid fästes å de högre pris, som äro gällande i utlandet. Särskildt kan ju detta antagas vara fallet i de länder, där varuexporten, såsom förhållandet är i Sverige, i stor utsträckning säljes fob. (fritt ombord).

Härtill kan svaras, att det ju alltid i de länder, som använda deklarationsmetoden[1], är möjligt att erhålla en någorlunda tillförlitlig kännedom om de utförda varornas värde, såvida nämligen de verkligen äro till utlandet försålda. Är detta icke förhållandet, utan utföras varorna för att försäljas, så finnes det ju ingen möjlighet för vederbörande exportör att uppgifva något annat pris än det, som å exportorten noteras för dylika varor. Men på detta sätt kommer under alla omständigheter icke den vinst, som realiseringen i utlandet inbringar, att tagas med i räkningen. I de länder åter, där varuomsättningens värde beräknas efter de införda och utförda varornas medelvärden, torde det som regel vara de inom landet gällande partipris, som komma till användning. Det kan nämligen icke förutsättas, att de sakkunnige, af hvilka dessa medelvärden uppgöras, skola äga kännedom om alla de olika pris, som under året noterats på världsmarknaden. Det är för öfrigt icke min mening att påstå, att den skillnad, som finnes mellan de

[1] Härom mera längre fram.

Ayuntamiento de Madrid

utförda varornas värde, då de utföras, och det pris, som de betinga i utlandet, till hela sitt belopp gör sig gällande. Jag vill endast ha sagt, att varuexportens värde, då den beräknas efter de utförda varornas värde vid gränsen, redan af denna grund måste anses understiga det belopp, med hvilket det exporterande landets tillgodohafvande hos utlandet ökas.

Härtill kommer vidare, att uti varuexportens värde, på detta sätt beräknadt, icke ingår någon ersättning för varornas öfverförande till den utländska marknaden, oaktadt denna naturligtvis måste återfinnas i det pris, till hvilket varorna i utlandet försäljas. Har nu detta arbete utförts af det exporterande landet själft, så höjes härigenom ytterligare dess fordringar hos utlandet utöfver det belopp, som af varuexportens gränsvärde betecknas.

Är sålunda a värdet vid gränsen å de varor, som från ett land utföras och x de kostnader, med hvilka varutransporten till utlandet är förenad samt y den tillökning i värde, som de i utlandet gällande högre prisen representera, så blir $a + x + y$ beloppet af den fordran, som den exporterande nationen erhåller hos utlandet. För att utjämna detta sitt tillgodohafvande har landet i fråga därför att importera varor till ett värde af just detta belopp, hvarigenom sålunda varuimporten kommer att med värdet af $x + y$ öfverstiga varuexporten, utan att härför någon skuldsättning till utlandet ägt rum.

Jag har här utgått från den förutsättning, att varutransporten verkställes af det land, hvarifrån varorna utföras. Detta är naturligtvis icke alltid förhållandet, ty detta arbete utföres ju mycket ofta af ett annat land, hvarigenom detta på samma sätt erhåller en motsvarande fordran hos utlandet. När åter det lands transportmedel, dit varorna införas, användas för öfverförandet, så inträffar det förhållande, att uti varuimportens värde ingår en post, hvilken, såsom tillfallande nationens egna medlemmar, ej kan grundlägga någon skuld gentemot utlandet. Har sålunda, för att återgå till exemplet här ofvan, det land, hvars varuimport stiger till ett belopp motsvarande värdet af $a + x + y$, själf ombesörjt varornas öfverförande, så har det att till utlandet betala värdet af allenast $a + y$, i det att det belopp, som posten x representerar, stannar inom landet.

Det finnes emellertid i fråga om utrikeshandeln äfven an-

Ayuntamiento de Madrid

dra tjänster än transport af varor, som af ett land kunna utföras för andra länders räkning, och hvarför ersättning återfinnes uti varuimportens värde. Jag erinrar sålunda om den inkomst, vissa länder uppbära i sin egenskap af mellanhänder vid omsättningen på världsmarknaden. Det mest talande exempel härpå lämnar England. Såsom centrum för världens penningtransaktioner mottager detta land varor i kommission från snart sagdt jordens alla länder. Giffen uppskattar den inkomst, som härigenom tillfaller England, till ej mindre än 16 mill. £.

Genom ofvanstående utredning vill jag hafva fastslagit tvenne saker. Först och främst, att förhållandet mellan varuimportens och varuexportens värden, sådana de af handelsstatistiken angifvas, icke ens under den förutsättning, från hvilken vi här utgått, nämligen att inga andra än handelstransaktioner förekomma olika länder emellan, lämnar någon upplysning om den genom utrikeshandeln uppkommande ställningen i förhållande till utlandet, alldenstund dels varuutförselns värde betydligt understiger beloppet af den fordran, som nationen genom exporten erhåller, dels varuimportens värde i regel öfverstiger det belopp, hvarmed nationen har att betala de införda varorna. Vidare ha vi funnit, att det äfven under denna förutsättning icke blott är genom köp eller försäljning af varor, som skulder eller fordringar gent emot utlandet uppstå, utan att äfven de tjänster af hvarjehanda slag, som af ett land utföras för andra länders räkning, härvid spela en roll.

Vill man uppställa en verklig handelsbalans, måste man därför äga kännedom om såväl varuexportens och varuimportens verkliga värden, d. v. s. de belopp, som nationen mottager eller betalar, som ock värdet å de tjänster, som nationen utför eller mottager i förhållande till utlandet. Och i denna betydelse är handelsbalansen icke längre en blott yttre sammanställning utan innebörd och mening. Så uppfattad blir nämligen handelsbalansen ett verkligt uttryck för landets ekonomiska ställning gent emot utlandet.

Jag skall därefter öfvergå till att belysa det inre sambandet mellan handelsbalansen och betalningsbalansen med hänsyn till de betingelser, som det moderna ekonomiska lifvet erbjuder. För detta ändamål har jag först att lämna en närmare utredning af betalningsbalansens eget begrepp.

Ayuntamiento de Madrid

Med betalningsbalans förstår man en sammanställning af samtliga de värdetransaktioner, genom hvilka skulder till eller fordringar hos utlandet uppstå. Liksom beträffande handelsbalansen skiljer man mellan en gynnsam och en ogynnsam betalningsbelans, af hvilka den förra slutar med ett tillgodohafvande, den senare med ett skuldsaldo gentemot utlandet. På nästa sida återfinnes en schematisk öfversikt af de poster, som vanligen ingå uti en dylik balans. Det bör nämligen framhållas, att det utom dessa poster äfven gifvas andra af mera tillfällig natur. Såsom sådana må nämnas de krigsskadeersättningar, som utkräfvas af den besegrade, den tribut, som vasallstaten har att betala till sin suverän, subsidier åt förbundna makter o. s. v.

Beträffande posterna 1—3 kan jag hänvisa till den föregående utredningen. Hvad åter posten 4 angår, så afser denna den vinst, som utländingar skörda genom försäljning för egen räkning af till landet införda varor, ty denna vinst kan naturligtvis icke anses ingå uti det belopp, som angifver de införda varornas värde vid gränsen.

Posten 5 omfattar hela det fraktbelopp, som af landets handelsflotta inseglas i utrikes fraktfart, med afdrag för utgifter i utländska hamnar (för proviant, kol etc.). Att frakter mellan utländska hamnar grundlägga fordringar gent emot utlandet, torde vara självfklart. Hvad åter fraktfarten mellan in- och utländska hamnar beträffar, så har dess betydelse redan i det föregående blifvit utredd. Jag erinrar sålunda därom, att då varuexportens värde, sådant det af handelsstatistiken angifves, endast afser de utförda varornas värde vid gränsen, så måste tydligen det belopp, som landet erhåller för varornas öfverförande till utlandet, upptagas såsom en post på kreditsidan. Och då i fråga om varuimporten de med densamma förenade transportkostnader ingå uti de införda varornas värde, då de ankomma till landet, så bör fraktbeloppet i de fall, då införseln skett i landets egna fartyg, räknas bland landets utländska fordringar. Rättast vore naturligtvis att minska varuinförselns värde med detta belopp, då detsamma såsom tillfallande landets egna invånare ej egentligen hör hemma bland internationella transaktioner.

Motsvarande post på debetsidan upptager endast de belopp, som utländska fartyg insegla i fraktfart mellan landets ham-

Ayuntamiento de Madrid

KREDIT.	Kronor	DEBET.	Kronor
1. Varuexportens värde . . .		2. Varuimportens värde. . .	
3. Det belopp utöfver värdet vid gränsen, som varuexportens försäljning inbringar . .		4. Utländingars vinst af försäljning inom landet af dit införda varor	
5. Inkomst af fraktfart mellan in- och utlandet samt mellan utländska hamnar äfvensom ersättning för anlitandet för utlandets räkning af landets kommunikationsanstalter i öfrigt		6. Utländingars inkomst af fraktfart mellan landets hamnar äfvensom ersättning för anlitandet af utlandets kommunikationsanstalter i öfrigt . . .	
7. Försäljning af fartyg till utlandet		8. Köp af fartyg från utlandet	
9. Inkomst, som landets invånare uppbära såsom delägare i industriella och kommersiella företag i utlandet		10. Inkomst, som utländingar uppbära såsom delägare i industriella och kommersiella företag inom landet	
11. Kapital, som från utlandet öfverföres för att placeras i företag inom landet		12. Inhemskt kapital, som placeras i företag i utlandet . .	
13. Räntor och amorteringar å till utlandet lämnade lån		14. Räntor och amorteringar å i utlandet upptagna lån	
15. Försäljning till utlandet af obligationer och andra värdepapper		16. Inköp från utlandet af obligationer och andra värdepapper	
17. Nya i utlandet upptagna lån		18. Nya åt utlandet beviljade lån	
19. De belopp, som af resande utländingar förbrukas inom landet		20. De belopp, som landets invånare gifva ut vid resor i utlandet	
21. Penningar o. d., som af immigranter medföras		22. Penningar o. d., som af emigranter medföras	
23. Diverse, såsom arf, testamenten och pensioner från utlandet, äfvensom premier och skadeersättningar af hvarjehanda slag från utlandet		24. Diverse, såsom arf, testamenten och pensioner till utlandet, äfvensom premier och skadeersättningar af hvarjehanda slag till utlandet	
25. Utförsel af ädla metaller		26. Införsel af ädla metaller	
Summa		Summa	

Ayuntamiento de Madrid

nar. Däremot kommer här icke till synes den inkomst, som utländska rederier erhålla genom de tjänster, som deras fartyg utföra vid landets varuomsättning med utlandet. I fråga om införseln har nämligen denna ersättning redan godtskrifvits utlandet uti varuimportens värde, och hvad varuexporten beträffar, så kan icke det af utländingar inseglade fraktbeloppet tagas med i räkningen, därför att härvid alla transportkostnader teoretiskt bäras af utlandet.

Till kreditsidan har här vidare hänförts de inkomster, som landet äger att uppbära för de tjänster, som dess kommunikationsanstalter i öfrigt, såsom järnvägar, post- och telegrafverk utföra för utlandets räkning, hvarvid i främsta rummet kommer ersättning för transito-trafik. På debetsidan återfinnas motsvarande utgifter med den inskränkning, att någon ersättning till utlandet för dess befattning med transporten af den del af landets varuomsättning, som transiterat utländska järnvägar, ej här får debiteras. Detta af alldeles samma grunder, som göra att icke de frakter, som utländska fartyg insegla i fraktfart till eller från ett land, uppföras i detta lands betalningsbalans.

Köp och försäljningar af fartyg utgöra ej någon från öfriga handelstransaktioner skiljaktig form af varuomsättning, men hafva här uppförts såsom särskilda poster för att därigenom framhålla, att de icke få förbises eller bortglömmas, såsom förhållandet ofta synes vara i de handelsstatistiska öfversikterna.

Såsom tillgångar äro vidare (post 9) att räkna de inkomster, som landets invånare uppbära såsom ägare af eller delägare uti utländska företag af hvarjehanda slag. Omvändt utgör naturligtvis den afkastning från inhemska företag, som tillfaller utländingar, en skuld till utlandet. Under dessa poster torde ock lämpligen böra hänföras de belopp, som af utvandrare eller i utlandet arbetande landsmän hemsändas till anhöriga.

Beträffande posterna 11 och 12 synes det måhända egendomligt, att utländskt kapital, som placeras i företag inom landet, uppföres på kreditsidan, samt inhemskt kapital, anlagdt uti företag i utlandet, på debetsidan. Härigenom kommer nämligen det förra att likställas med varuexporten, det senare med varuimporten, under det att ett motsatt förhållande vid första påseendet förefaller såsom det naturliga. Vid närmare eftertanke

Ayuntamiento de Madrid

finner man dock snart, att dessa poster måste placeras så som här skett. Om vi nämligen antaga, att ett utländskt, låt oss säga ett engelskt bolag erhåller koncession på anläggandet och trafikerandet af en järnväg i Sverige, så förlöper denna transaktion på följande sätt. De för ändamålet behöfliga penningarne öfversändas till Sverige i form af växlar, hvilka uppköpas af landets importörer för att användas till betalning för af dem importerade varor. Dessa växlar hafva därför för Sverige enahanda betydelse med dem, hvilka erhållas för till England exporterade varor. För detta sistnämnda land åter spelar denna transaktion alldeles samma roll, som en varuimport från Sverige till motsvarande belopp. Utaf enahanda orsaker måste äfven posterna 17 och 19 uppföras på kreditsidan samt 18 och 20 på debetsidan.

Om man också icke numera gör sig skyldig till samma öfverskattning af de ädla metallernas betydelse för den nationella hushållningen som under merkantilsystemets dagar, då ett lands nationalrikedom vanligen förväxlades med dess rikedom på guld och silfver, så betraktas dock alltid den omständigheten, att de ädla metallerna icke kunna kvarhållas inom landet utan visa en tendens att strömma tillbaka till utlandet, såsom ett tecken till ogynnsamma ekonomiska förhållanden. När åter strömmen flyter i motsatt riktning, så att landets förråd af guld och silfver ständigt ökas, så anses detta kännetecknа ett lyckligt ekonomiskt läge. I stort sedt är också denna åsikt riktig. Man må dock alltid för sig klargöra den verkliga karakteren af de ädla metallernas vandringar.

Dessa finna sin förklaring uti ifrågavarande metallers dubbelnatur af dels ett allmänt bytesmedel och dels en vara i vanlig bemärkelse. I denna sin senare egenskap äro nämligen de ädla metallerna liksom alla andra varor underkastade lagen för tillgång och efterfrågan. Ökas därför af en eller annan orsak ett lands förråd af dessa metaller i högre grad än den inhemska rörelsen kräfver, så leder detta omedelbart till en stegring af alla varupris, hvilket åter har till följd en ökning af varuimporten och en minskning af varuexporten. På detta sätt försämras landets betalningsbalans och det hela resulterar däri, att det öfverflödiga guldet och silfret strömmar tillbaka till utlandet, till dess jämvikt mellan myntstockens storlek och den inhemska rörelsens behof åter

Ayuntamiento de Madrid

inträdt. När omvändt landets förråd af guld och silfver minskats under det normala behofvet, inträder såsom en omedelbar följd häraf ett allmänt prisfall, medförande en ökad varuexport och en minskad varuimport, hvarigenom penningar åter kunna dragas in i landet.

En ogynnsam betalningsbalans medför emellertid icke utan vidare en export af ädla metaller. Härtill fordras, att växelkursen skall hafva uppnått den s. k. guldpunkten, d. v. s. att den blifvit för landet så ofördelaktig, att det ställer sig förmånligare att betala de med myntmetallens transport till utlandet förenade kostnader (frakt, kommission, assurans etc.). Innan växelkursen nått denna punkt, torde man föredraga att »exportera» inhemska eller utländska, i landets ägo befintliga obligationer eller andra värdepapper, förutsatt att det icke befinnes lämpligare att utjämna balansen genom upptagande af ett utländskt lån.

En blick på öfversikten å sid. 121 visar oss, att förhållandet mellan varuimportens och varuexportens värden endast under den förutsättning, att samtliga öfriga poster tillhopa vägde jämt lika, skulle kunna lämna oss upplysning om den ekonomiska ställningen gent emot utlandet. Är detta icke förhållandet, så äger man ej heller att vänta, att dessa båda poster skola göra det, då det är i främsta rummet genom varor, som räkningarne olika länder emellan utjämnas. När sålunda ett land ständigt kan uppvisa ett betydande importöfverskott, så beror detta i regel därpå, att häri ingå ersättning för det arbete och de tjänster, som af landets invånare utförts för utländsk räkning, samt räntegodtgörelser och amorteringar å de kapital, som blifvit ställda till utlandets förfogande.

Det är nämligen tydligt, att ett land icke kan från utlandet mottaga materiella nyttigheter och tjänster, utan att därför lämna en motsvarande ekvivalent uti andra nyttigheter eller tjänster. För en viss kortare tid blir detta visserligen möjligt genom utfärdande af skuldförbindelser, eller genom utförsel af ädla metaller, men för statens liksom för den enskildes skuldsättning finnes dock en gräns och intet land äger ett outtömligt förråd af guld och silfver. Tager man blott en tillräckligt lång tidsperiod i betraktande, måste därför import och export i vidsträckt

Ayuntamiento de Madrid

mening, såsom omfattande icke blott varuomsättningen utan äfven tjänster, med nödvändighet uppväga hvarandra.

När ett folk under en längre tidrymd uppträdt såsom långifvare å världsmarknaden, måste ju alltid förr eller senare den tidpunkt inträffa, då icke blott räntorna betalas utan äfven själfva det lånfångna kapitalet återställes. Detta sker allt efter som de låntagande ländernas ekonomiska ställning förbättras genom uppkomsten och utvecklingen hos dem af en självständig industri och handel. Ha nu de kapital, som på detta sätt ställts till utlandets förfogande, varit tillräckligt betydande, så kan den ständigt stigande varuimporten, hvarigenom återbetalningen sker, under tider af stagnation å världsmarknaden, då de återströmmande kapitalen ha svårt att finna ny placering i utlandet, innebära en verklig fara för landets egen ekonomiska produktion.

I ett dylikt läge synes i själfva verket England för närvarande befinna sig.

Detta lands importöfverskott, som under trienniet 1886—88 utgjorde 1,519 mill. kr. i årligt medeltal, sprang under åren 1896—98 upp ända till 2,906 mill. kr. årligen[1]. Och samtidigt härmed befinner sig den en gång världsbehärskande engelska industrien i afgjordt sjunkande, så att England redan på mer än ett område öfverflyglats af sina förnämsta medtäflare, Tyskland och Nordamerikas Förenta Stater.

Sant är visserligen, att Englands stora importöfverskott till en ej ringa del utgör ersättning för de tjänster, som dess handelsflotta utfört för utlandets räkning. Och då denna flotta just under dessa år varit stadd i en synnerligen snabb tillväxt, så har naturligtvis denna omständighet medverkat till att öka varuimporten, hvarvid emellertid de samtidigt häftigt sjunkande frakterna verkat i motsatt riktning. Under perioden 1882—98 ökades sålunda visserligen Englands handelsflotta från omkring 16 till omkring 29 mill. ton, förmedladt tontal, men samtidigt växte de inseglade frakterna i rundt tal endast från 60 till 88 mill. £[2]. Denna handelsflottans snabba tillväxt är emellertid i och för sig ett symtom af den kris, i hvilken Englands ekonomiska lif för närvarande

[1] Dessa siffror omfatta icke införsel och utförsel af ädla metaller.

[2] Enligt R. Giffen The excess of Import, Journal of Statistical Society. March 1899. Det bör anmärkas, att 1 ångfartygston här ansetts lika med 4 segelfartygston.

Ayuntamiento de Madrid

befinner sig. I samma mån som svårigheterna ökats för de ständigt växande kapitalen att finna lönande sysselsättning inom den med den allt starkare konkurrensen på världsmarknaden kämpande industrien, ha nämligen dessa slungats in på sjöfartens område, där det ännu så länge fanns godt om utrymme.

Det skulle emellertid föra alltför långt från ämnet att här lämna en närmare utredning af de företeelser, hvarpå ofvan uttalade åsikter grunda sig. Härtill skulle nämligen erfordras ett genomträngande studium af Englands handelsstatistiska publikationer för de senaste decennierna. Jag skall här endast erinra om, huru väsentligt olika Englands införsel och utförsel utvecklats under det sista decenniet. Medan sålunda den årliga införseln ökats från 6,658 mill. kr., hvartill den i medeltal uppgick under trienniet 1886—88, till 8,257 mill. kr. under åren 1896—98, växte samtidigt exporten endast från 5,139 till 5,351 mill. kr. årligen[1], med det resultat, att såsom nyss nämdes, Englands importöfverskott under dessa tio år ökats från 1,519 till 2,906 mill. kr. årligen.

* * *

Varuimportens och varuexportens värden äro teoretiskt sedt de belopp, med hvilka de inverka på betalningsbalansens resp. debet- och kreditsida. Att vid hvarje särskildt fall af införsel eller utförsel angifva detta belopp är naturligtvis icke möjligt, i all synnerhet som detsamma ofta icke blir kändt förrän långt efter det införseln eller utförseln ägde rum.

Man inskränker sig också, såsom redan i det föregående framhållits, i så godt som alla länder till att söka erhålla kännedom om de införda och utförda varornas värde, då de ankomma till eller lämna landet. Och i själfva verket torde denna princip för värdesättningen af varuomsättningen med utlandet vara den enda praktiskt utförbara. En helt annan fråga är, huruvida verkligen fullt exakta dylika »gränsvärden» kunna erhållas.

Man har mot användandet af dessa gränsvärden anfört, att deras förekomst i handelsstatistiken är beroende på ett missförstånd, framkalladt däraf att uttrycken export och import, utförsel och införsel, blifvit öfverförda från transportstatistiken, dit de egentligen höra, till handelsstatistiken. Denna senare har

[1] Äfven här har ej införsel och utförsel af ädla metaller medräknats.

Ayuntamiento de Madrid

däremot enligt sin natur att redogöra för från utlandet köpta och dit försålda varor och bör alltså lämna upplysning om de införda och utförda varornas resp. inköps- och försäljningsvärden[1].

Denna åsikt utgår från den principiella förutsättning, att varuimporten uteslutande utgöres af från utlandet inköpta, varuexporten af till utlandet försålda varor.

Detta är dock ingalunda förhållandet.

Först och främst förekomma nämligen varuöfverflyttningar från ett land till ett annat, som på intet vis äga karakteren af handelstransaktioner. Vi ha härvid icke blott att tänka på den införsel och utförsel, som äger rum i sammanhang med immigration och emigration. Hit höra äfven de varuöfverföringar, som stå i samband med det förhållande, att en och samma person kan äga förmögenhet eller drifva verksamhet i mer än ett land. Om t. ex. sålunda en svensk fabriksfirma grundlägger en filialfabrik i Norge och för detta ändamål dit utför härför nödvändiga maskiner o. d., så föreligger ju i detta fall en fullt regelrätt varuexport från Sverige till Norge, utan att därför någon handelstransaktion ägt rum. Sant är visserligen, att de flesta dylika värdeöfverflyttningar ske i form af sändning af reda penningar eller remittering af växlar, men så alldeles ovanliga äro dock icke verkliga varusändningar i dylika fall, och från teoretisk synpunkt är dessutom denna invändning under alla omständigheter fullt berättigad.

Uppställer man därför den satsen, att handelsstatistiken skall angifva de införda och utförda varornas resp. inköps- och försäljningsvärden, så följer häraf med nödvändighet den fordran, att från handelsstatistiken uteslutas alla dylika varusändningar, så att densamma endast kommer att upptaga de varuöfverflyttningar, som äga karakteren af verkliga handelstransaktioner.

Härmed är dock ingenting vunnet.

I våra dagar förekomma nämligen äfven andra former för varuomsättningen än det direkta köpet, såsom konsignation, kommission, agentur o. d., och exporten utgöres till ej ringa del

[1] Denna åsikt har uttalats af I. Flodström uti en i dansk Nationaløkonomisk tidsskrift bd XXXVI intagen, mycket beaktansvärd afhandling med titel Nogle Hovedgrundsætninger for udenlandsk Handelsstatistik. Se äfven denne författares afhandling öfver samma ämne uti Allgemeines statistisches Archiv för innevarande år (Einige Hauptgesichtspunkte des allgemeinen Handelsstatistik).

Ayuntamiento de Madrid

af varor, som utföras icke såsom sålda, utan för att säljas. I alla dylika fall är det ju icke möjligt hvarken för exportören att vid utförseln angifva något försäljningspris, eller för importören att vid varupartiets ankomst till destinationsorten uppgifva något inköpspris, eftersom öfver hufvud intet köp eller försäljning ännu föreligger. Icke heller låter det sig gärna göra att uppskjuta värdedeklarationen, intill dess varorna blifvit försålda på den utländska marknaden, något som ofta kan taga en ganska rundlig tid i anspråk.

Vi skola vidare komma ihåg, att handeln med utomeuropeiska länder ännu stundom förekommer under den urgamla formen af direkt byteshandel, hvarvid intet i penningar uttryckt pris förekommer. Om sålunda ett handelshus i London sänder en laddning bomullstyg, glaspärlor och andra på den afrikanska marknaden kuranta artiklar till Guldkusten för att vid husets därvarande faktori utbytas mot afrikanska produkter, så utgör de från London exporterade varornas »försäljningspris» just den kvantitet kautschuk och elfenben m. m., som för desamma erhålles i utbyte.

När emellertid handelsstatistiken — detta namn må nu vara berättigadt eller ej — faktiskt redogör för införda och utförda varor, så bör naturligtvis dessa varors värde just vara det värde de äga, då de införas eller utföras. Det är tydligt, att dessa gränsvärden, som strängt taget äro rena fiktioner, aldrig kunna blifva fullt exakta. Men andra än approximativa värden kan handelsstatistiken under inga omständigheter lämna. Ty äfven i de fall, då varuomsättningen med utlandet betecknar direkta köp och försäljningar, och då man sålunda närmast skulle kunna påräkna exakta värdeuppgifter, stå dock inga sådana att erhålla.

Då nämligen de allra flesta varor köpas och säljas på kredit på så sätt, att säljaren erhåller en växel med köparens accept, så komma härvid tvenne omständigheter i betraktande, nämligen dels växelns »längd», dels växelkursen. Har sålunda ett varuparti försålts till utlandet mot tre månaders accept, så blir dess försäljningspris lika med den härför remitterade växelns diskonterade värde och icke med det nominella växelbeloppet, hvartill partiets värde först uppgår tre månader därefter. Men under alla omständigheter blir priset ytterst beroende på växelkursen. Allt efter som denna är hög eller låg erhåller exportören i fråga ett

Ayuntamiento de Madrid

större eller mindre belopp än det, hvartill hans fordran enligt myntets metalliska värde skulle ha uppgått.

När det gäller landets handelsomsättning i dess helhet kunna emellertid dessa båda omständigheter lämnas utom räkningen. Ty längden af den kredit, hvaraf varuomsättningen betjänar sig, torde i stort sedt vara densamma i fråga om införsel och utförsel. Och hvad växelkursen beträffar, så äger densamma, då varuomsättningen tages såsom en helhet, så godt som ingen betydelse alls. Den vinst eller förlust, som genom kursens ställning uppkommer, utgör nämligen endast en vinst eller en förlust i förhållande till öfriga medlemmar af nationen. En hög vexelkurs är sålunda visserligen fördelaktig för landets exportörer, men i samma grad ofördelaktig för dess importörer, och omvändt uppväges den fördel, som importören skördar af en låg växelkurs, af en motsvarande förlust för exportören.

Utgjordes varuomsättningen med utlandet endast af verkligen köpta eller sålda varor, skulle därför det förhållande att handelsstatistiken angåfve de införda och utförda varornas resp. inköps- och försäljningspris, visserligen förskaffa åt oss en i det stora hela fullt exakt kännedom om storleken af varuomsättningen i dess helhet — hvilket naturligtvis skulle innebära en mycket stor fördel — men vi skulle därmed ingalunda äga en exakt kunskap om de belopp, som verkligen gifvits ut eller tagits in på de särskilda slagen af in- och utförda varor.

Det förhållande, att handelsstatistikens uppgifter angående införda och utförda varors värden aldrig kunna blifva annat än approximativt riktiga, utgör emellertid intet hinder för, att man måste uppställa den fordran, att de skola vara så tillförlitliga som det öfver hufvud är möjligt. På detta område har dock det allmänna många försummelser att godtgöra.

Bland de system, som användas för att erhålla kännedom om införda och utförda varors värden, torde priset utan tvekan böra tillerkännas deklarationssystemet. Enligt detta, sådant det vanligen tillämpas, åligger det en hvar importör att för hvarje af honom infördt varuparti, liksom också en hvar exportör, att för hvarje af honom utfördt varuparti utom andra upplysningar jämväl lämna uppgift om de införda och utförda varornas värden.

Bland de teoretiska invändningar, som framställts mot denna

Ayuntamiento de Madrid

metod, är det egentligen endast en, som är af någon större betydelse. Man har nämligen anfört, att då de med införseln och utförseln förenade formaliteter ofta äro öfverlämnade åt en kommissionär eller speditör, som alldeles icke äger någon kännedom om varornas verkliga värde, så måste de uppgifter, som af honom härom lämnas, blifva allt annat än tillförlitliga, en olägenhet hos metoden, hvaröfver man mycket beklagar sig i England[1]. Denna ofullkomlighet torde dock alltid kunna afhjälpas därigenom, att det vid dylika tillfällen ålades vederbörande ombud, att hos varupartiets verkliga afsändare eller emottagare härom inhämta nödiga upplysningar.

En annan ofta upprepad invändning mot denna metod är, att den, då de af vederbörande exportörer och importörer meddelade värdeuppgifter i regel icke äro underkastade någon kontroll, icke lämna någon garanti för, att de uppgifter, som på detta sätt erhållas, verkligen äro tillförlitliga. Härtill kan svaras, att man uti den omständigheten, att det utom vid införsel af varor, som äro underkastade värdeförtullning, hvarvid särskilda kontrollåtgärder äro af nöden, icke finnes någon anledning för vederbörande varuafsändare eller varuemottagare att söka föra tullmyndigheterna bakom ljuset, äger en tillräcklig borgen för att ej afsiktligt oriktiga uppgifter lämnas.

Faran ligger också snarare däri, att allmänheten särskildt i fråga om utförseln vant sig vid att betrakta de af tullmyndigheterna äskade uppgifter såsom rena formaliteter utan någon som helst betydelse, hvilka man följaktligen söker komma ifrån för så lindrigt pris som möjligt. Det gäller därför framför allt att hos allmänheten väcka förståelse af och intresse för handelsstatistiken och dess lärdomar. I samma mån som detta lyckas, äger man ock däri den bästa garanti för, att de värdedeklarationer, som afgifvas, äro fullt tillförlitliga. Då nu Sverige med afseende på denna allmänhetens intresse för statistiska undersökningar utan tvifvel intager ett bland de allra främsta rummen, så torde icke här berörda invändning kunna åberopas mot en ifrågasatt tillämpning i vårt land af deklarationsmetoden på detta område.

De företräden, som denna metod erbjuder, framstå emeller-

[1] Se Journal of the Statistical Society Vol. XXXV. (June 1872). The official Trade and Navigation Statistics. By Stephen Bourne.

Ayuntamiento de Madrid

tid först tydligt vid en jämförelse med öfriga metoder för varuomsättningens värdering. Dessa kännetecknas samtliga därigenom, att såväl varuimportens som varuexportens värde beräknas efter s. k. medelvärden. I Frankrike och Tyskland tillsättas sålunda årligen kommissioner af sakkunnige med uppdrag att fastställa medelvärden för alla under föregående år införda och utförda varor. I Sverige tillkommer det, som bekant, Kommerskollegium att genom korrespondens med sakkunnige personer, anlitande af mäklare eller infordrande af uppgifter från magistrater inhämta nödiga uppgifter för bestämmandet af dylika medelvärden.

Det erfordras dock icke hvarken lång eftertanke eller mycken kännedom om handelsförhållanden för att inse, huru vansklig en dylik uppgift måste vara.

Först och främst växla nämligen varuprisen jämt och ständigt under loppet af ett år. Men äfven om vi antaga, att vederbörande sakkunnige kände till alla dessa prisfluktuationer å världsmarknaden, så måste man äfven äga kännedom om de mängder af hvarje vara, som införts eller utförts till de olika pris, som under året noterats, såvida dessa medeltal vilja göra anspråk på tillförlitlighet. Men härtill kommer vidare den omständigheten, att ett och samma medelpris ej kan anses giltigt för ett helt land. Allt efter de olika landsdelarnes geografiska läge kunna nämligen transportkostnaderna från och till landet och till följd däraf varuprisen växla ej så obetydligt.

Det kommer därför alltid att i större eller mindre utsträckning blifva de särskilda varornas pris inom landet, som blifva de bestämmande vid medeltalssättningen. Härigenom kommer emellertid, såsom redan i det föregående framhållits, ställningen i förhållande till utlandet att synas väsentligt ogynnsammare än den i verkligheten gestaltat sig, i det att varuimporten upptages till ett högre, varuexporten däremot till ett lägre belopp än det, hvartill de rätteligen uppgått.

Jag har sålunda redan förut påvisat, hurusom uti varuexportens värde, då detsamma beräknas efter de för de utförda varorna inom landet gällande priser, icke ingår den vinst, som genom utförseln tillfaller vederbörande exportör. Men härtill kommer vidare, att detta belopp ej heller innefattar de kostnader, med hvilka varornas inlastning i och för utförseln är förenad, ehuru det är tydligt,

Ayuntamiento de Madrid

att båda dessa poster måste återfinnas uti det belopp, med hvilket landets tillgodohafvande hos utlandet ökas. Och när på samma sätt varuimportens värde beräknas efter de införda varornas medelpris inom landet, så ingå uti dessa dels alla kostnader för varornas lossning etc., hvilka såsom tillfallande landets egna invånare ej böra upptagas i det belopp, som nationen har att betala till utlandet, dels också den vinst, som vederbörande importör erhåller såsom ersättning för sitt arbete.

Härmed äro emellertid icke invändningarna slut. Det återstår nämligen ännu den viktigaste.

Hvad som framför allt måste göra alla dylika medelvärden till mer eller mindre rena gissningar, ligger uti den omständigheten, att under en och samma benämning i tulltaxan ofta ingå varor af mycket skiljaktig beskaffenhet och till följd däraf af mycket olika värde. Vid fastställandet af en viss varas medelpris måste man naturligtvis taga hänsyn icke blott till alla dessa olika kvaliteter af varan i fråga utan äfven till de olika mängdförhållanden, uti hvilka dessa olika kvaliteter ingå uti så väl export som import. Om nu denna fordran måste förefalla orimlig, redan när det gäller sådana rubriker i tulltaxan, som endast omfatta en enda vara eller ett enda species af en viss vara, så kan den utan tvekan stämplas såsom absolut omöjlig i alla sådana fall, där vederbörande post i tulltaxan innesluter en hel mängd icke blott af skilda arter af en och samma vara utan äfven af olika varor, såsom förhållandet exempelvis är med de i den svenska tulltaxan ej så alldeles sällan förekommande rubrikerna: andra slag, eller, alla andra slag.

Beträffande särskildt den frågan, hvilken grad af tillförlitlighet de medelvärden kunna anses äga, hvilka årligen af Kommerskollegium fastställas och hvarefter värdet af Sveriges handelsomsättning med utlandet beräknas, skall jag tillåta mig att här citera det underdåniga förslag till afhjälpandet af bristfälligheterna i vår handelsstatistik, som den 10 april 1897 afgafs af öfverdirektören E. Sidenbladh och numera aflidne f. d. presidenten C. Fr. Waern.

»Särskildt måste resultaten af den i Sverige brukliga metoden blifva i hög grad beroende af de tillfälliga anledningar, som kunna förekomma och väcka Kommerskollegii statistiska afdelnings uppmärksamhet på inträffade värdeförändringar. Äfven med inskränkning af anspråken på afdelningens verksamhet till utrönande af blott större förändringar i värdena af de varor, som utgöra väsent-

Ayuntamiento de Madrid

liga delar af landets import eller export, är det dock lika omöjligt, att kunskap om alla sådana förändringar skulle till afdelningen ingå, som att dess arbetstid skulle blifva tillräcklig för inhämtande genom korrespondens af alla nödiga upplysningar. Det kan och bör ej förutsättas, att nämnda afdelnings fåtaliga arbetspersonal skall vara tillräcklig för utförande jämte öfriga tjänsteåligganden af allt det arbete, som i Frankrike och Tyskland uppdrages åt flertaliga kommittéer. Den hos oss brukliga metoden har därför en stark tendens till bibehållande af en gång antagna varuvärden, äfven då mycket väsentliga förändringar inträda, och i den mån växlingar i handelsförhållanden och prisförändringar blifva allt tätare, hotas vår statistik af att blifva allt mer och mer otillförlitlig och värdelös»[1].

Kommittérade föreslå också införandet i vårt land af deklarationsmetoden, så att det för framtiden skulle åligga importörer och exportörer att med ledning af fakturorna själfva uppgifva varornas värde. Skulle emellertid denna reform af en eller annan orsak anses vara en alltför djärf nyhet, så torde ett anlitande af kommittéer af sakkunnige för bestämmandet af de årliga medelvärdena blifva en nödvändighet. Ty så viktig och betydelsefull för samhällslifvets alla grenar är en noggrann kännedom om varuomsättningen med utlandet, att det måste anses såsom en oafvislig plikt för staten att sörja därför, att handelsstatistikens uppgifter blifva så exakta och tillförlitliga som möjligt. Särskildt gör detta kraf sig gällande under nuvarande förhållanden, då vårt land af allt att dömma befinner sig på öfvergången till industrialismen, och nationen synes vakna till insikt därom, att den äger stora och viktiga intressen att tillvaratagа på utrikeshandelns och sjöfartens områden, där hittills en så sorglig försumlighet varit rådande[2].

[1] Kurs. af undertecknad.

[2] Sedan ofvanstående nedskrifvits har ifrågavarande förslag varit föremål för gemensamt utlåtande af Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen, hvarvid emellertid de båda ämbetsverken i denna fråga, å ömse sidor enhälligt, uttalat skilda meningar. Under det att sålunda Kommerskollegium utan tvekan uttalar sig för den af kommitterade föreslagna deklarationsmetoden, anser sig däremot Generaltullstyrelsen icke kunna tillstyrka detta förslag. Såsom skäl för detta sitt afstyrkande anför Styrelsen i främsta rummet, att en tillämpning af denna metod skulle medföra högst väsentliga olägenheter och besvär för trafikanterna, samt att en reform i denna riktning skulle förorsaka staten ganska afsevärda utgifter genom den betydliga ökning af tullpersonalen, som densamma skulle kräfva. Generaltullstyrelsen anser därför, att den erforderliga förbättringen i handelsstatistiken bör åvägabringas medelst lämpliga bestämmelser i fråga om utrönandet af medelvärdet å in- och utförda varor och

Ayuntamiento de Madrid

Det är emellertid icke blott den oanständigheten, att värdesättningen af varuutbytet med utlandet i regel lider af betänkliga brister, som gör att handelsstatistiken ej kan anses uppfylla de fordringar, som man äger rätt att ställa på densamma. Härtill kommer vidare, att dess uppgifter rörande mängderna af införda och utförda varor långtifrån äro att anse såsom fullt exakta, i det att den af vederbörande tullmyndigheter noterade varuomsättningen ej så obetydligt understiger den verkliga. Detta är så mycket betänkligare som ifrågavarande bristfällighet så godt som uteslutande vidlåder uppgifterna beträffande varuexporten. Ty härigenom kommer förhållandet mellan varuexportens och varuimportens storlek att väsentligen förryckas från det verkliga.

I de länder, där tullskyddssystemet är härskande, torde uppgifterna rörande varuimportens storlek på grund af den kontroll, som införseln är underkastad, i det stora hela uppfylla alla rimliga anspråk med afseende på fullständighet. Hvad åter de länder beträffar, hvilka i sin tulllagstiftning tillämpa frihandelns grundsatser och där sålunda kontrollen öfver varuinförseln a priori kan antagas vara mindre sträng, så uppnå de helt säkert icke samma grad af fullständighet. Skilnaden torde dock icke vara fullt så stor som man vore böjd att antaga[1]. Ty äfven om icke smuggleriet i våra dagar ens tillnärmelsevis bedrifves i samma omfattning som under de tider, då prohibitivsystemet var förhär-

förordar i sådant hänseende tillsättandet af årligen sammanträdande kommissioner af sakkunnige personer.

Utan att här vilja närmare ingå på denna fråga, synes det mig dock som om det första af de af Generaltullstyrelsen åberopade skälen ej borde kunna tillmätas alltför stor betydelse, då — såsom äfven af Kommerskollegium framhållits — det af kommitterade framlagda förslaget inom de affärskretsar, hvilkas yttrande i ärendet inhämtats, i allmänhet mottagits med ganska stort intresse och sympati, fastän vederbörande varit fullt medvetna därom, att en eventuell reform i denna riktning kunde komma att medföra ej obetydligt ökadt besvär för den trafikerande allmänheten.

Det är emellertid att hoppas, att frågan om en reformering af vår handelsstatistik ej härmed får anses fallen. Skulle en genomgående tillämpning af deklarationsmetoden på grund af de skäl, som af Generaltullstyrelsen anförts, anses icke böra komma ifråga, så är ju ett partiellt införande ingalunda otänkbart på så sätt, att denna metod användes i alla de fall, där tulltaxans varurubriker äro af den beskaffenhet, att de trotsa hvarje försök till åsättandet af tillförlitliga medelvärden. För den öfriga varuomsättningen, hvars värde fortfarande skulle beräknas efter varornas medelvärden, kunde man genom anlitande i större utsträckning än hittills af sakkunnige, hvarvid särskildt handels- och sjöfartsnämderna i riket torde komma i fråga, söka erhålla nödiga uppgifter.

[1] I England, där införseln af tullfria varor endast är underkastad en helt ytlig kontroll, anses dock kvantitetsuppgifterna i det stora hela för tillfredsställande. Se Bourne o. a. a.

Ayuntamiento de Madrid

skande, så spelar det dock åtminstone i vissa länder en ej så obetydlig roll.

Hvad särskildt vårt land beträffar, så äro de uppgifter vi äga angående den sjöväga införseln helt säkert fullt tillfredsställande. Och om också icke införseln landvägen kan vara lika fullständigt känd, så torde dock icke de brister, som här förekomma, hindra att detsamma i stort sedt kan sägas gälla om införseln i dess helhet.

Om sålunda uppgifterna rörande mängderna af införda varor af olika slag, utan att vara absolut fullständiga, dock i det stora hela kunna betraktas såsom riktiga, så äro däremot uppgifterna angående varuexporten i detta hänseende i hög grad ofullständiga. Härtill hafva helt säkert många orsaker medverkat, men utan tvifvel har man att söka den förnämsta däri, att staten, som numera på detta område icke äger några fiskaliska intressen att bevaka, i regel icke ansett sig böra vidtaga särskilda åtgärder för att öfvervaka, att de föreskrifter, som gifvits rörande varuexportens registrering, verkligen efterlefvas. Såsom ett exempel på den liknöjdhet, som på detta område gör sig gällande, kan anföras, att man i de flesta länder icke ansett det mödan värdt att söka erhålla kännedom om den ständigt växande varuexport, som under form af postpaket ombesörjes af vederbörande postförvaltningar. Det är under sådana förhållanden mindre att förvåna sig öfver, att den åsikt vunnit insteg hos allmänheten, att åtgärderna för varuexportens registrering, hvilka utan att, såsom man antager, medföra den ringaste nytta endast pålägga rörelsen onödiga hinder, äro att betrakta som rena formaliteter. Att de af allmänheten lämnade uppgifter under sådana förhållanden icke kunna göra anspråk på någon högre grad af tillförlitlighet, säger sig självt.

I Tyskland, hvarest här berörda missförhållande nått en sådan omfattning, att den noterade varuexporten ansågs med ända till 25 % understiga den verkliga, är sedan 1879 varuutförseln — liksom för öfrigt varuinförseln med undantag af införseln af tullpliktiga varor — belagd med en särskild registreringsafgift (Gebühr). Härigenom har den tyska handelsstatistikens uppgifter rörande storleken af rikets varuomsättning med utlandet otvifvelaktigt nått en ganska hög grad af fullständighet. Äfven i Öster-

Ayuntamiento de Madrid

rike-Ungern är i handelsstatistikens intresse varuomsättningen med utlandet alltsedan år 1890 underkastad en dylik afgift.

Storleken af den varuexport, som utan anmälan passerar gränsen, är väsentligen beroende därpå, huruvida gränsen ifråga är en landgräns eller en sjögräns. Då nämligen i det senare fallet trafiken samlar sig på ett relativt färre antal platser, blir härigenom en kontroll åtminstone möjlig, under det att den landväga samfärdseln ständigt visar sig särdeles svår att öfvervaka. I fråga om exporten från Sverige framträder detta förhållande synnerligen starkt.

Beträffande fullständigheten af uppgifterna rörande exporten sjövägen från Sverige yttrar en framstående auktoritet på detta område, numera aflidne f. d. presidenten C. Fr. Waern följande[1].

»— — — — — Skeppare, som afgår till utlandet utan tullpass, är ålagd böter, och innan tullpass erhålles, måste skeppare hafva ingifvit förteckning öfver lasten enligt bestämdt formulär, äfvensom godsägare hafva aflämnat angifningsinlaga å det gods han i fartyget inlastat, men alla ansvarsbestämmelser för äfven grofva fel vid dessa handlingars upprättande saknas, och kontroll öfver deras fullständighet är hvarken tullpersonalen ålagd eller för densamma möjlig. Dessa handlingars riktighet är därför helt och hållet beroende af vederbörandes sanningskärlek, hvilken väl i allmänhet ej saknas, men, då uppgifternas utarbetande är förenadt med besvär och tidsförlust, ej alltid är tillräcklig att försäkra deras godhet. Slarf vid aflämnandet af uppgifterna är ock en följd af det ringa intresse, de i mångas ögon hafva, och blir vid utförsel sjövägen så mycket mera förklarligt, som de icke kunna uppgöras och aflämnas, förrän ett fartyg är fullastadt och således färdigt att afgå, då hvarje minut med dröjsmål vid dess före afgången nödvändiga tulldeklarering anses dyrbar. — — — — — — — —

Icke blott liknöjdhet eller slarf, utan äfven egennyttiga motiv kunna föranleda felaktiga uppgifter, såsom då hamnafgifter skola utgå af utförda varor, men vederbörande för deras beräkning utan kontroll begagna afsändarnes uppgifter till tullkammaren.»

Man har sålunda all anledning att förmoda, att det finnes ganska betydande luckor i vår exportstatistik. Tyvärr finnes det dock ingen möjlighet att genom jämförelse med motsvarande im-

[1] C. Fr. Waern, Om handelsbalans, kurs och utländsk skuldsättning, Stockholm 1884.

Ayuntamiento de Madrid

portuppgifter från de länder, dit varorna blifvit utförda, konstatera storleken af dessa brister. Ett försök i den riktningen, som jag för någon tid sedan företog, strandade förnämligast på de hinder, som den olika varurubriceringen uppreste. Endast beträffande utförseln till Norge låter sig en dylik jämförelse med tillräcklig trygghet mot misstag verkställa.

Värdet å de under åren 1896—98 från Sverige sjövägen till Norge utförda varor utgjorde sålunda

	enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
1896	13,558,229 kr.	12,060,900 kr.
1897	14,178,003 »	13,696,900 »
1898	4,913,303 »	5,972,000 »

Om vi ihågkomma, att de medelvärden, efter hvilka värdet af Norges varuomsättning beräknas, i regel äro lägre än motsvarande svenska, så synas onekligen dessa slutsummor stämma ganska bra öfverens. Att häraf vilja draga några slutsatser med afseende på uppgifterna beträffande varumängderna vore emellertid i hög grad förhastadt. Vid en närmare undersökning framträda nämligen så stora skiljaktigheter mellan dessa senare uppgifter, att ifrågavarande öfverensstämmelse måste betecknas såsom en ren tillfällighet. Då det här icke är platsen att ingå på denna fråga i dess helhet, skall jag endast med några exempel belysa detta förhållande.

Enligt Sveriges handelsstatistik utfördes sålunda sjövägen till Norge af art. fisk följande kvantiteter:

Fisk, färsk, alla slag	1896	2,072,405 kg.
» » » »	1897	572,764 »
» » » »	1898	606,559 »
Fisk, saltad, m. m. a. sl.	1896	261,355 »
» » » » » »	1897	215,846 »
» » » » » »	1898	120,525 »

Af hela denna utförsel återfinnes emellertid ingenting uti Norges handelsstatistik såsom infördt från Sverige. Detta förklaras genom det kända förhållande, att en stor del af vårt lands utförsel af denna vara går öfver norska hamnar. Då sålunda dessa varusändningar endast transiterat Norge, ha de icke upptagits uti detta lands handelsstatistiska öfversikter.

Ayuntamiento de Madrid

Af art. tjära utfördes år 1898 — jämförelsen låter sig ej utsträcka till tidigare år, emedan den norska statistiken då redovisar denna vara i hl. — sjövägen till Norge 446,237 kg. Den motsvarande införseln till Norge utgjorde emellertid allenast 306,560 kg.

Med afseende på art. stärkelse gestaltade sig jämförelsen på följande sätt:

	enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
1896	562,875 kg.	8,170 kg.
1897	1,485,614 »	50,570 »
1898	—	160 »

Af spanmål utfördes från Sverige sjövägen till Norge

		enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
omalen,	1896	1,465,913 kg.	1,255,570 kg.
»	1897	891,537 »	644,680 »
»	1898	772,090 »	659,630 »
malen,	1896	190,512 »	229,390 »
»	1897	82,332 »	68,130 »
»	1898	1,573,269 »	1,394,450 »

Den sjöväga exporten från Sverige af lervaror utgjorde år 1898:

eldfast tegel	4,181,455 kg.
murtegel	512,265 st.
rör och rördelar	1,164,610 kg.

Den norska handelsstatistiken upptager däremot endast en införsel af 110,572 st. murtegel och 37,770 kg. krukmakarearbeten.

Om samtliga här anförda exempel gäller, att uppgifterna rörande mängden af från Sverige exporterade varor ansenligt öfverstiger storleken af den varuimport, som enligt Norges handelsstatistik skulle till landet hafva inkommit. Detta behöfver emellertid icke betyda och betyder sannolikt icke heller, att de svenska uppgifterna äro i detta hänseende oriktiga, utan endast att utförseln af dessa varor i större eller mindre utsträckning skett till annat land via Norge.

Emellertid finnes det äfven fall, i hvilka förhållandet är omvändt och sålunda exporten från Sverige med all säkerhet varit betydligt större än den, som vår handelstatistik angifver.

Ayuntamiento de Madrid

Utförseln sjövägen till Norge af papp och papper alla slag, utgjorde sålunda

	enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
1896	374,286 kg.	665,710 kg.
1897	714,266 »	922,410 »
1898	127,443 »	2,150,380 »

Af art. tändstickor utfördes från Sverige sjövägen till Norge

	enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
1896	195,739 kg.	240,500 kg.
1897	170,193 »	282,960 »
1898	—	2,980 »

År 1898 infördes till Norge från Sverige inalles 5 ångfartyg och 11 segelfartyg om tillsammans 2,734 ton. Den svenska handelsstatiken redovisar emellertid endast en utförsel af ångfartyg med ett sammanlagdt värde af allenast 19,000 kr.

Beträffande flera andra varuartiklar synas divergenserna vara minst lika betydande, men på grund af olika varurubricering låter sig detta ej med absolut visshet fastställa. Det ofvanstående torde emellertid vara mer än tillräckligt för att visa, i huru hög grad bristfällig vår kännedom är om varuexportens storlek äfven till vårt närmaste grannland. Naturligtvis kunna ej häraf några bindande slutsatser dragas med afseende på exporten till andra länder, med hvilka vår handelsomsättning är långt lifligare. Det finnes dock all anledning att förmoda, att förhållandena här snarare gestalta sig sämre än bättre. Ty visserligen borde det ju kunna antagas, att felens relativa betydelse aftager i samma mån som omsättningen blir lifligare, alldenstund dessa fel ofta gå i motsatt riktning, men å andra sidan växer också sannolikheten för att fel skola begås, allt efter som storleken af varuexporten ökas.

Men huru stora än de oriktigheter torde vara, med hvilka uppgifterna rörande den sjöväga exporten äro behäftade, så synas de ändock obetydliga i jämförelse med de brister, som vidlåda uppgifterna beträffande den landväga exporten till Norge. En jämförelse mellan de båda ländernas handelsstatistiska öfversikter visar nämligen, att hos oss endast en mindre bråkdel af denna export varder registrerad.

Ayuntamiento de Madrid

Utförseln landvägen till Norge utgjorde nämligen:

	enl. *Sveriges* handelsstatistik.	enl. *Norges* handelsstatistik.
1896	5,990,181 kr.	26,231,300 kr.
1897	6,461,430 »	28,580,900 »
1898	635,704 »	17,646,100 »

Särskildt framträder här det sista året, då endast några få procent af denna utförsel hos de svenska tullmyndigheterna registrerades. Så stora som differrenserna här visa sig vara, torde en närmare jämförelse mellan mängderna af de särskilda varor, som ingå uti denna varuomsättning, vara alldeles öfverflödig. En dylik förutan är det nämligen alldeles självklart, att den svenska handelsstatistiken på denna punkt lider af en högst betydlig ofullständighet.

Ayuntamiento de Madrid

Om preliminära statistiska meddelanden.

Utgifvaren af denna tidskrift har satts i tillfälle att taga del af det officiella yttrande, som Chefen för Statistiska Centralbyrån Öfverdirektör E. Sidenbladh afgifvit angående möjligheten att åstadkomma preliminära statistiska meddelanden af den art, som Aktuarien I. Flodström i en artikel med ofvanstående titel i denna tidskrift föreslagit. Med hänsyn till betydelsen af det inlägg i frågan, som detta yttrande innehåller, har jag ansett mig böra införa detsamma i tidskriften. Yttrandet är af följande lydelse:

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civildepartementet.

I skrifvelse den 17 sistlidne november har Herr Statsrådet med föranledande af en i Ekonomisk Tidskrift för år 1899, häftet 10, förekommande uppsats af I. Flodström med titel: om preliminära statistiska meddelanden, behagat anhålla om mitt yttrande, huruvida jag anser att dylika meddelanden böra offentliggöras och, i sådant fall, hvilka åtgärder böra för ändamålets vinnande vidtagas, och får i anledning häraf jag vördsamt anföra följande.

Artikelförfattaren medgifver, att för ett verksamt påskyndande af de statistiska berättelsernas utgifning väsentliga hinder ofta ligga i vägen, men anser han, att det i många fall vore fullt tillräckligt, om det blott funnes tillgång till mer eller mindre approximativa siffror. Om därför en serie sådana preliminära meddelanden i tabellarisk form, samlade i ett par häften, för hvarje förflutet år utgåfves tidigt i början af det nästkommande, antingen särskildt för sig eller ock i Statistisk Tidskrift, skulle enligt

Ayuntamiento de Madrid

hans åsikt alla berättigade anspråk vara på ett ganska tillfredsställande sätt tillgodosedda, och anser han, att en sådan serie skulle omfatta vissa af honom förslagsvis angifna ämnen. Beträffande hvart och ett af dessa ämnen torde jag nu få göra följande erinringar.

1) **Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes årsväxtberättelser.**

Uppgifterna till denna publikation, hvilka utgöras dels af rapporter från kronolänsmännen och dels af sammanfattade allmänna omdömen af Befallningshafvandena, inkomma för hvarje särskildt län till Statistiska Centralbyrån i slutet af oktober eller i början af november månad, omedelbart efter grödans inbärgande, och pläga uppgifterna, efter genast verkställda nödiga beräkningar, redan samma dag eller dagen därefter i Post- och Inrikestidningar meddelas allmänheten. »Om man», säger artikelförfattaren, »beträffande de uppgifter öfver årsskörden, som sålunda meddelas, finge förutsätta, att genom deras offentliggörande på detta sätt krafven å skyndsam publicering vore nödtorftigt tillfredsställda, skulle man nästan kunna vara böjd för att påyrka ett uppskjutande af ifrågavarande sammandrags slutliga utgifvande (som nu plägar äga rum i slutet af november), dock högst till skördeårets slut.» Vinsten af detta uppskjutande skulle vara, dels att till grund för beräkningen af skördens penningevärde kunde läggas markegångsprisen i stället för dagens börspris, och dels säkrare primäruppgifter.

Hvad nu först beträffar påståendet, att krafven å skyndsam publicering skulle vara »nödtorftigt» tillfredsställda, vill det synas, som om man kunde nöja sig med, att publiceringen sker samma dag, som primäruppgifterna inkomma, eller dagen därefter.

Beträffande åter det ifrågasatta uppskofvet till »skördeårets» slut (en önskan som upprepas å sidan 486), menar artikelförfattaren utan tvifvel icke det han skrifver, om nämligen ordet »skördeår» får behålla den betydelse, som man däråt vanligen gifver, nämligen att vara det år, som slutar samtidigt med skörden, hvilken tidpunkt i vårt land gemenligen antages vara den 30 september. Det är just detta skördeår, hvartill årsväxtberättelserna hänföra sig, men då nu talas om ett uppskjutande, kunde

Ayuntamiento de Madrid

man antaga, att artikelförfattaren menar med sitt skördeår det år, som slutar den 31 december, d. v. s. kalenderåret, men detta stämmer ej med ett yttrande å sidan 486.

I den uppgjorda och af Kungl. Maj:t faställda planen för årsväxtberättelserna ingår icke någon beräkning af skördens penningevärde, utan har denna tillkommit såsom så att säga en biprodukt. Till en början och under en lång följd af år gjordes beräkningen helt enkelt på det sätt, att sedan totalvikten af samtliga sädesslagen i en summa blifvit för året bestämd (i centner), antogs centnern hafva ett medelvärde af 5 kronor, och blef då genom en mycket enkel multiplikation hela spannmålsskördens penningevärde genast funnen, naturligtvis med all reservation. Så fortgick till år 1885, då medelvärdet nedsattes till kronor 4: 50 och följande år till 3: 75 samt därpå följande år till 3: 25, men därefter eller från och med år 1888 hafva lagts till grund de strax före berättelsens offentliggörande gällande börsprisen för hvarje särskildt sädesslag. Artikelförfattaren föreslår nu, att offentliggörandet skulle uppskjutas, tills man finge länens markegångstaxor att lägga till grund för beräkningen. Men detta senare sker just i den sedermera utkommande jordbruksstatistiska publikation, som stöder sig på Hushållningssällskapens berättelser, och kan man i denna publikation äfven begagna sig direkte af markegångsprisen å hö och halm, så att det alls icke är nödvändigt att använda den af artikelförfattaren förordade indirekta metod, som i brist på annat måste användas i Danmark. I sammanhang härmed kan erinras, att man i Danmark har likasom hos oss en preliminär och en senare redogörelse om skörden, men gör man därstädes endast i den senare redogörelsen några beräkningar om skördens kvantitet och penningevärde.

För öfrigt är en beräkning af skördens penningevärde strax efter skördens inbärgande, således innan just någonting blifvit däraf försåldt, af föga värde, då priserna i själfva verket kunna sedermera blifva helt andra än de först antagna. När kvantiteterna äro gifna, kan hvilken som helst göra sina beräkningar efter de pris, som han finner lämpliga. Också har jag länge varit betänkt att helt och hållet ur årsväxtberättelserna utesluta all värdeberäkning.

Huru man skall kunna, såsom föreslås, omsätta allmänna

Ayuntamiento de Madrid

omdömen om vår foderskörd, såsom »medelmåttig», »god», »dålig» o. s. v., i kvantitetstal (kilogram), begriper jag icke. Likaledes förstår jag ej, huru redogörelser, som offentliggöras omedelbart efter primäruppgifternas emottagande, skulle, oaktadt ett uppskof med dessa senares insändande, ändock kunna afgifvas ungefär lika tidigt som nu.

När år 1874 jag, som då var sekreterare i Statistiska Centralbyrån, förelade min plan angående Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes årsväxtberättelser inför dåvarande chefen för Kungl. Civildepartementet, Statsrådet Bergström, omfattade han mitt förslag med det lifligaste intresse, fästande sig därvid särskildt vid den snabbhet i uppgifternas erhållande och det relativt säkra resultatet, som syntes böra af den föreslagna metoden kunna vinnas, samt blef planen mycket snart af Kungl. Maj:t godkänd (Svensk Författningssamling N:o 33/1874). Sedan dess hafva nu 26 årsväxtberättelser enligt den sålunda fastställda planer utkommit, och har erfarenheten ingalunda jäfvat de förhoppningar, som man i början därvid fäste. Jag skulle därför beklaga, om man för några förmenta förbättringar skulle, innan man lyckats uttänka någon bättre metod, rubba den, som dock hittills fungerat både länge och väl.

Sammandraget af årsväxtberättelserna hör gifvet, enligt artikelförfattaren, till det område, som den af honom föreslagna serien af preliminära meddelanden borde omfatta, men då denna berättelse, vare sig den får vara orubbad eller enligt förslaget skulle försenas, ändock bör vara i sitt fulla skick såsom afslutad publikation offentliggjord, innan de preliminära meddelandena skulle utkomma, så är det svårt att förstå, hvarför just hufvudresultaten af årsväxtberättelserna särskildt mera än af hvarje annan officiell statistisk publikation skulle ingå i de preliminära meddelandena. De viktigaste resultaten af såväl den ena som den andra publikationen hafva hittills intagits i det häfte af Statistisk Tidskrift, som innehåller »Sveriges officiella statistik i sammandrag», och torde det väl vara bäst att härmed så fortfara.

2) Folkmängden och folkmängdens förändringar.

Hithörande primäruppgifter, dels i form af nominativa utdrag ur kyrkoböckerna och dels såsom summariska folkmängds-

Ayuntamiento de Madrid

sammandrag, skola enligt gifna föreskrifter insändas från rikets prästerskap och församlingsföreståndare till Statistiska Centralbyrån före utgången af februari månad, men naturligtvis erhållas inom den tiden på långt när icke alla uppgifterna. Inkomna underkastas de en mycket tidsödande granskning med däraf följande skriftväxling, hvilken är så mycket mera af behofvet påkallad, som utdragen ur kyrkoböckerna tillika skola tjäna såsom dupletter af dessa böcker. De summariska folkmängdssammandragen granskas först och särskildt för sig, hvarigenom det blir möjligt, att författningsenligt vissa år före juni månads slut och andra år inom utgången af augusti offentliggöra en redogörelse om folkmängden i hvar och en af rikets kommuner.

Den redogörelse för nästföregående års folkmängd, som sålunda hos oss meddelas under sommarens lopp, anser artikelförfattaren icke nog tidig, och menar han, att om uppgifterna, utan att till en början undergå annan granskning än rättelse af ögonskenliga felskrifningar och felräkningar, summerades, skulle rikets folkmängd vid årsskiftet måhända redan inom utgången af det nya årets första månad kunna vara approximativt känd, likasom vederbörande prästerskap i de flesta fall redan på nyårsdagen ser sig i stånd att meddela likartade uppgifter.

Hvad nu beträffar rättelsen af ögonskenliga felaktigheter i uppgifterna, låter detta oftast icke göra sig utan tillgång till originalhandlingarna, och måste man därför, såvida man ej vill låta udda vara jämnt, skriftligen begära upplysningar af vederbörande pastorsämbete, hvilket naturligtvis kräfver sin tid.

De folkmängdsuppgifter, som prästerskapet plägar meddela nyårsdagen, äro och kunna icke alltid vara tillförlitliga, enär alla erforderliga anmälanden för inskrifning i vederbörande kyrkoböcker då ännu icke äro gjorda. Sålunda behöfva födda barn författningsenligt icke anmälas förr än inom 6 veckor efter födelsen, och noga räknadt blifva både födelseboken och dödsboken för ett år ej afslutade förrän den 31 december följande år, hvarvid är att märka att uppgifterna om folkmängden grunda sig just bland annat på antalet födda och döda. Den tid, inom hvilken prästerskapet enligt nu gällande föreskrifter skall till Statistiska Centralbyrån lämna sina folkmängdsuppgifter, är sålunda i själfva verket för kort, och skulle såväl dessa vinna i säkerhet som prästerska-

Ayuntamiento de Madrid

pet och det statistiska ämbetsverket befrias från mycket skrifveri, om man skulle förlänga denna tid med t. ex. en månad, och har detta äfven på allvar redan för länge sedan varit inom ämbetsverket påtänkt, utan att därför det sedvanliga publicerandet af folkmängden behöfde fördröjas.

Då nu det icke är möjligt att förkorta tiden för insändandet af de uppgifter, som skola läggas till grund för ofvannämnda officiella folkmängdsredogörelse, så skulle för den ifrågasatta preliminära redogörelsen erfordras särskilda approximativa uppgifter från prästerskapet, men med något sådant kan man väl knappast besvära detsamma, som redan nu klagar öfver sitt arbete med statistiska uppgifter af allehanda slag.

En verklig förkortning af tiden för offentliggörande af den officiella folkmängdsredogörelsen kunde dock måhända vinnas, om den nödiga granskningen af primäruppgifterna koncentrerades först på blott de data, som bestämma själfva folkmängdssiffrorna. Härvid kan dock erinras, att i vårt land, där folkmängden blir känd hvarje år, det icke bör betyda just mycket, om detta sker några veckor förr eller senare.

Beträffande däremot folkmängdens förändringar genom antalet af födda, vigde och döda jämte emigranter och immigranter, erhåller Statistiska Centralbyrån fullständiga uppgifter härom hufvudsakligen genom de ofvannämnda nominativa utdragen ur kyrkoböckerna för rikets alla 2,500 församlingar, och då detta väldiga material måste undergå en mycket omfattande granskning jämte däraf följande vidlyftig skriftväxling med prästerskapet, så kan det icke undvikas, att ej offentliggörandet af de slutligen vunna resultaten blir mycket försenadt, hvarför det nog vore önskvärdt, att kunna publicera om ock blott approximativa siffertal. Tanken härpå är ingalunda ny, och skulle då materialerna hämtas endast till ringa del (angående de vigde) ur nyssnämnda nominativa utdrag, men för öfrigt och hufvudsakligen ur samma handlingar, som ligga till grund för ofvannämnda folkmängdsuppgifter, men då äfven dessa handlingar äro till antalet ungefär 2,500, så är lätt att förstå, att sammanförandet ur dessa af alla de särskilda uppgifterna måste kräfva ej obetydligt arbete jämte kostnader för särskildt tryckta blanketter, och då ämbetsverket aldrig haft något öfverflöd på hvarken arbetskrafter eller pen-

Ayuntamiento de Madrid

ningar, så har saken hittills fått anstå. Meningen är dock att om möjligt göra ett försök, och skulle resultaten framläggas i ämbetsverkets statistiska tidskrift, hvarest utrymme för sådant numera kunde beredas. Detta offentliggörande af preliminära siffror angående födde o. s. v. kan dock ej ske förr än efter afslutandet af den ofvannämnda folkmängdsredogörelsen.

3) **Sammandrag af länens markegångstaxor.**

Sedan dessa sammandrag år 1875 slutade att offentliggöras i Svensk Författningssamling, har hvar och en (t. ex. kommittéer och dylika), som däraf varit i behof, nödsakats att själf upprätta dylikt sammandrag och har äfven Statistiska Centralbyrån för vissa af sina ofvan omförmälda beräkningar af skördens värde måst på samma sätt förfara. För den skull innehåller exempelvis sammandraget af Hushållningssällskapens berättelser för år 1897 (å sid. 13) en af Statistiska Centralbyrån utarbetad tabell, redogörande för markegångsprisen å hvete, råg, korn, hafre, ärter, hö, halm och smör år 1897, men då sammandraget är dateradt den 12 december 1898, kunde tabellen hafva offentliggjorts nära ett år förr, om den intagits i någon tidigare publikation, t. ex. Statistisk Tidskrift. Härvid är dock att märka, att nämnda tabell upptager endast en mindre del af hvad de särskilda markegångstaxorna innehålla, så att tabellen, om den skall särskildt publiceras, torde böra åtskilligt utvidgas, hvilket naturligtvis kommer att kräfva sitt särskilda arbete och kostnader för Statistiska Centralbyrån, ifall detta ämbetsverk skall verkställa arbetet.

4) **Generalsammandrag öfver bevillningen af fast egendom samt af inkomst m. m.**

Detta sammandrag offentliggöres så tidigt, som skäligen kan begäras, då exempelvis sammandraget för 1898 års bevillning är dateradt den 9 februari 1899. Oaktadt denna publikation är fullt afslutad, anser artikelförfattaren, att den ändock särdeles väl lämpar sig för den föreslagna serien af preliminära meddelanden, men häremot kan enligt min åsikt samma erinran göras, som härofvan under punkten 1) är gjord beträffande alla i fullt skick afslutade publikationer. Sammandraget i något förkortad form offentliggöres för öfrigt i »Sveriges officiella statistik i sammandrag».

Ayuntamiento de Madrid

Om och huru en utförligare bevillningsstatistik skall i vårt land åstadkommas, torde få blifva en framtida fråga, å hvilken man ej här bör inlåta sig.

5) **Registrerade aktiebolag.**

Då uppgifter härom pläga meddelas i Kungl. Maj:ts berättelse om hvad i rikets styrelse sig tilldragit, och då dessa berättelser offentliggöras i midten af januari månad samt uppgifterna gälla för nästföregående år, så blifva dessa med all önskvärd skyndsamhet publicerade. Härtill kommer att äfven de till Civildepartementet ingående kvartalsredogörelserna torde hädanefter blifva offentliggjorda och det ganska tidigt, då åtminstone redogörelsen för de under fjärde kvartalet af år 1899 registrerade bolagen finnes meddelad i Post- och Inrikes-Tidningar för den 9 januari 1900.

Hvarför särskildt i fråga om aktiebolag motsvarande uppgifter borde meddelas äfven för utlandet, synes icke vara tillräckligt motiveradt.

6) **Införseln och utförseln af viktigare varuslag till kvantitet och värde samt införselns och utförselns totalvärden.**

Att de af Generaltullstyrelsen offentliggjorda månadsöfversikterna öfver rikets in- och utförsel af vissa varor äro i många hänseenden nog knapphändiga, har länge varit insedt. Dessa öfversikter angifva endast kvantiteterna af vissa viktigare handelsvaror, och gällde frågan endast om kvantiteterna, torde en utvidgning af öfversikterna med ett större antal varuslag, än det som nu publiceras, kunna utan synnerlig svårighet åstadkommas. Då likväl icke allenast ett så stort antal varor som möjligt bör i öfversikterna intagas, utan härtill böra fogas uppgifter om deras värden, så blir saken ingalunda lätt att utföra, dels i följd af svårigheten att erhålla nödiga uppgifter om de värden, som skulle läggas till grund för beräkningarna, och dels i följd af det icke ringa arbete, som kräfves för dessa beräkningars verkställande jämte utarbetandet och offentliggörandet af öfversikterna, vare sig dessa blifva för månad eller för kvartal eller ock för båda tidsperioderna. Hela frågan torde därför erfordra en närmare utredning, hvarvid äfven bör tagas i öfvervägande, huruvida General-

Ayuntamiento de Madrid

tullstyrelsen skall fortfara med utgifvandet, eller huruvida Kommerskollegium skall öfvertaga detta bestyr, samt i hvilket fall som helst huru nödiga arbetskrafter och medel för publicerandet kunna erhållas.

7) **Handelsflottan.**

Huruvida ur det i Kommerskollegium förda fartygsregistret skulle synnerligen lätt vid ett nytt års början kunna erhållas de ifrågasatta uppgifterna om handelsflottan, är jag ej i tillfälle att bedöma, men i och för sig synas uppgifterna ej behöfva blifva vidlyftigare, än att de med lätthet skulle kunna publiceras.

8) **Järnvägsstatistik.**

Då hithörande uppgifter publiceras dels i Kungl. Maj:ts berättelser om hvad i rikets styrelse sig tilldragit och dels i tidningen Järnbanebladet, synes det vara tillräckligt sörjdt för en tidig publicering. Att trafikrapporterna för samtliga rikets järnvägar ej offentliggöras förr än efter 10 till 12 veckor, torde väl bero af omständigheter, som tidningsredaktionen ej förmår öfvervinna, trots det att antagas kan, att redaktionen röner allt tillmötesgående af de särskilda järnvägsförvaltningarna. Vare sig tiden för uppgifternas erhållande kan förkortas eller icke, kunna de naturligtvis publiceras, utom på hittills vanligt sätt, äfven genom de ifrågasatta preliminära meddelandena.

9) **Telegrafkorrespondensen i riket.**

Redogörelser härom hafva förr månatligen meddelats i Post- och Inrikes-Tidningar, men delgifvas allmänheten numera i Stockholms Dagblad, detta dock icke officiellt utan endast af en telegraftjänsteman personligen. Dessa meddelanden kunde naturligtvis offentliggöras i en officiell publikation.

10) **Insättningar och uttagningar i sparbankerna.**

Enligt sparbankslagen är sparbanks styrelse pliktig att senast en månad efter bokslutets upprättande afgifva statistisk redogörelse angående sparbanken och dess rörelse. Tiden för dessa redogörelsers erhållande borde man därför kunna antaga till högst ett halft år efter redogörelseårets slut, men inom denna tid äro uppgifterna från samtliga sparbanker på långt när icke inkomna

Ayuntamiento de Madrid

till Statistiska Centralbyrån, hvartill kommer att uppgifterna ofta nog äro ofullständiga eller eljest felaktiga, så att häraf vållas en tidsödande korrespondens med vederbörande. I följd häraf försenas ämbetsverkets publikation i ämnet mycket mera, än hvad skäligt borde vara, hvadan det nog vore önskvärdt, att dröjsmålet kunde undvikas.

Att såsom nu föreslaget är infordra särskilda primära uppgifter, skulle egentligen icke vara möjligt utan en ändring eller ett tillägg i sparbankslagen, men detta torde man väl knappast kunna ifrågasätta. För uppgifternas erhållande skulle då återstå intet annat än att begära dem på frivillighetens väg, och utan tvifvel skulle flertalet sparbanker, åtminstone de större, tillmötesgå en sådan begäran, men för många skulle detta förefalla tämligen onödigt, då man vet sig vara enligt lag pliktig att inom kanhända ett par månader lämna fullständiga uppgifter. Härvid får man också icke förbise, att inemot halfva antalet af våra sparbanker drifver sin rörelse i den ringa omfattning, att de hållas tillgängliga för insättarne blott 1 à 2 gånger i månaden, och att bokföringen bestrides icke sällan mot en mycket ringa om ens någon ersättning, hvadan man icke får mer än nödigt besvära sådana sparbanker med uppgifters meddelande. Under sådana förhållanden och då man redan å förhand kan inse, att de ifrågasatta primära uppgifterna skulle blifva ganska ofullständiga, synes det icke vara skäl att härå inlåta sig.

11) Insättningar och uttagningar i Postsparbanken.

Enligt artikelförfattaren borde Postsparbankens insättnings- och uttagningssummor i de preliminära årsmeddelandena redovisas i samband med de enskilda sparbankernas, men då nu, enligt hvad nyss är ådagalagdt, för dessa senare några dylika meddelanden svårligen kunna åstadkommas, så förfaller härmed ock det ifrågasatta sambandet i offentliggörandet. Detta hindrar naturligtvis icke, att uppgifter särskildt för Postsparbanken kunna offentliggöras på annat sätt, om så anses lämpligt, hvarvid dock erinras, att för Postsparbanken likasom för många andra verk lämnas uppgifter för nästföregående år uti Berättelsen om hvad i rikets styrelse sig tilldragit.

Ayuntamiento de Madrid

12) **Utsökningsmål, konkurser, m. m.** äro äfven antydda såsom ämnen, hvilka förtjänade att på samma sätt som de ofvan angifna statistiskt behandlas, men då artikelförfattaren icke närmare framhållit sina åsikter i dessa hänseenden, torde icke heller jag böra härå nu inlåta mig.

Sammanfattande hvad sålunda anförts i afseende å de ifrågasatta Preliminära statistiska meddelandena och deras innehåll, torde jag få uttala såsom min åsikt

att 1) årsväxtberättelserna, hvilka för öfrigt icke böra förändras, kunna likasom andra afslutade publikationer ej inrangeras bland preliminära meddelanden;

att 2) folkmängden publiceras såsom hittills, men preliminära uppgifter angående folkmängdens förändringar, ifall sådana kunna lämpligen åstadkommas, böra intagas i Statistisk Tidskrift;

att 3) sammandrag af länens markegångstaxor torde om möjligt böra upprättas och offentliggöras genom Statistisk Tidskrift;

att 4) generalsammandragen öfver bevillningen icke tillhöra några preliminära meddelanden;

att 6) månads- eller kvartalsuppgifter om införseln och utförseln af viktigare varuslag böra erhålla den omfattning, att de lämpligast bilda en publikationsserie för sig, hvarom särskild utredning af vederbörande erfordras;

att angående 10) sparbankerna kunna antagligen endast för en del nödiga uppgifter erhållas; samt

att angående 5) aktiebolag, 7) handelsflottan, 8) järnvägarne, 9) telegrafen, 11) postsparbanken och 12) utsökningsmål m. m, kunde visserligen åtskilliga meddelanden preliminärt, utom hvad redan sker, särskildt lämnas, men torde dessa i och för sig icke vara af den betydelse, att de förtjäna ett särskildt slags publikation.

Stockholm den 24 januari 1900.

Elis Sidenbladh.

Ayuntamiento de Madrid

Kortare meddelanden.

Föreslagna ändringar af bestämmelserna om Norges banks sedelutgifning.

Den 7 september 1899 beslöt Norges banks »repræsentantskab» att, med anslutning till hvad en den 30 sept. 1895 tillsatt kommitté hemställt, ingå till regeringen med anhållan om framställning till stortinget angående åtskilliga ändringar af den för banken gällande lagen af den 23 april 1892. Af de föreslagna ändringarne rörde två bankens sedelutgifning. Den ena af dessa gick ut på, att maximum för den obetäckta delen af sedelstocken, hvilket nu är 24 mill. kronor, skulle fastställas till det lägsta belopp, hvartill *hela* den utelöpande sedelmängden under de tjugu närmast föregående kalenderåren efter bankens månadsredogörelser uppgått. Den andra ändringen gällde bankens rätt att öfverskrida berörda maximum för den obetäckta sedelstocken. Enligt nu gällande föreskrifter i § 11 af lagen skall, i fall någon bankrapport skulle utvisa, att maximum för den obetäckta sedelutgifningen öfverskridits, rättelse däraf ske inom påföljande månads utgång samt en afgift motsvarande 6 procent årlig ränta å det belopp, hvarmed berörda maximum öfverskridits, erläggas till statskassan. Den föreslagna ändringen häraf gick ut på, att regeringen i dylikt fall skulle äga rätt att medgifva banken förlängning af den tid, inom hvilken rättelse skall ha skett.

Med anledning af denna framställning har regeringen nyligen för stortinget framlagt förslag till ändring bl. a. af ifrågavarande bestämmelser i banklagen. Regeringen har dock därvid ej ansett sig kunna godkänna kommittéens och »repræsentantskabets» förslag, utan hemställt, *dels* att maximum för den obetäckta sedelutgifningen höjes till 35 mill. kronor, *dels* att den för bankens rätt att öfverskrida detta maximum bestämda tidsgränsen må upphäfvas, men i dess ställe föreskrifvas, att den ofvan omnämnda afgiften,

Ayuntamiento de Madrid

som fortfarande skulle utgöra 6 procent för den månad, som följer närmast efter öfverskridandets början, skulle för hvarje ytterligare månad, hvarunder detta öfverskridande fortvarar, ökas med $^1/_2$ procent.

Den tankegång, som låg till grund för repræsentantskabets förslag angående den obetäckta sedelkontingenten, var, att, då det nu gällde att höja det nuvarande maximum, som visat sig vara för lågt, det vore bäst att formulera bestämmelserna om detta maximum så, att idkeliga ändringar af banklagen undvekes. Detta syfte skulle vinnas genom ifrågavarande förslag, enär goda grunder funnes för antagandet, att det belopp sedlar, som rörelsen under ett visst år under alla förhållanden måste kvarhålla och som därför icke behöfver motsvaras af metallisk kassa, med all sannolikhet icke komme att understiga det *lägsta* belopp, hvartill *hela* sedelutgifningen under de närmast föregående 20 åren uppgått.

Emot detta förslag anföres af chefen för finans- och tulldepartementet följande, hvari regeringens öfriga ledamöter instämde. Efter det att den farhåga, som under den offentliga diskussionen om förslaget uttalats, — eller att bankstyrelsen skulle kunna genom otillbörliga åtgärder söka hålla sedelcirkulationens minimum högt för att tillförsäkra banken en hög obetäckt sedelkontingent, — tillbakavisats såsom ogrundad, framhålles det, att faran i förslaget snarare ligger däri, att sedelcirkulationen händelsevis någon gång kunde sjunka i en oanad hög grad och därigenom åstadkomma, att den obetäckta sedelkontingenten för en lång följd af år blefve för låg. Det vore därför ej tillrådligt att öfvergifva den nu tillämpade anordningen, att maximum för den obetäckta sedelutgifningen fastställes till ett fixt belopp. Därefter heter det: »Man har vid föreslåendet af den obetäckta sedelkontingentens fixering till ofvannämnda belopp icke förbisett, att det är möjligt att sedelcirkulationen, såsom det under den offentliga diskussionen framhållits, kan komma att något begränsas, därigenom att reda pengar i större utsträckning än nu utträngas af andra omsättningsmedel, bland hvilka särskildt har nämnts ett vidsträckt bruk af checkar samt anordnande af clearing. Ett sådant utbyte af omsättningsmedel skulle emellertid blott till en viss grad kunna inskränka sedelcirkulationen, och departementet tager för gifvet, att näringslifvets utveckling i det hela skall mer än uppväga den inskränkning, som af nämnda anledning kan befaras. Man måste därjämte komma i håg, att under normala förhållanden ett relativt betydande belopp af den sedelmängd, som får utgifvas, bör hållas från rörelsen och ligga i banken såsom reserv för att användas till affärslifvets stödjande under inträffande extraordinära kritiska förhållanden. Det gäller nämligen

Ayuntamiento de Madrid

främst af allt, att, såsom i bankstyrelsens ofvan omhandlade redogörelse af den 23 april 1897 framhållits, Norges bank i sin egenskap af landets centralbank och enda sedelbank icke får svika den viktiga plikten att hålla en tillräckligt rundlig reserv för extraordinära kraf under penningknappa tider, då banken i verkligheten är den, hos hvilken till sist landets hela affärs- och näringslif kommer att söka stöd.»

Med afseende å den föreslagna ändringen af 11 § heter det, efter anförande af denna paragrafs nuvarande lydelse: »Kommittéen anmärker, att den tidsgräns, som lagen uppställer för ett eventuellt öfverskridande (af den obetäckta sedelstockens maximum), nämligen påföljande månads utgång, kan komma att visa sig vara för sträng och tvinga bankens direktion till en forcerad, för affärslifvet högst generande sedelindragning för att uppfylla lagens fordran, under det att det i verkligheten ej skulle i någon mån vara betänkligt att fara varligare fram. Kommittéen antager, att då hänsyn till allmänhetens behof det kräfver, bör det lämnas direktionen tillfälle att få med regeringens samtycke använda en längre tid än nu är tillåtet för att rätta ett eventuellt öfverskridande. Kommittéen förutsätter såsom självklart, att denna tillåtelse icke skulle utsträckas längre än nödvändigt, och att det ej kan blifva tal om längre frist än några få månader. Den anser det vidare gifvet, att bankens direktion under dylika omständigheter, där så behöfves, skall veta att begagna diskontot såsom medel för att påskynda den normala ordningen. Äfven departementet finner den nu fastställda absoluta tidsgränsen till påföljande månads utgång vara för sträng och är därför med kommittéen ense om, att bestämmelsen därom bör ändras. Alldeles afgörande är i detta afseende, att erfarenheten från de nyligen inträffade händelser, hvarunder banken för första gången, efter det 1892 års lag tillkom, har gjort bruk af undantagsbestämmelsen[1], har bevisat, att denna i sin nuvarande form är till ringa nytta. Däremot anser departementet icke lämpligt, att regeringen inblandas i bankens förvaltning på det af kommittéen föreslagna sättet.»

Riksbankens sedelutgifning.

Vid innevarande års riksdag föreligga till behandling tvenne förslag, som gå ut på en väsentlig ändring af grunderna för sedelutgifningsrätten. Båda förslagen innebära, att storleken af den på riksbankens inhemska guld-

[1] Den obetäckta sedelkontingenten öfverskreds nämligen två gånger under förlidet år, ena gången med ett belopp af omkring 5,4 mill. kronor, andra gången med omkr. 1,7 mill. kronor.

Ayuntamiento de Madrid

kassa grundade sedelutgifningen skulle bestämmas efter kvotdelssystemet, under det att riksbanken därjämte skulle fortfarande äga rätt att utgifva sedlar motsvarande sammanlagda beloppet af dess i utlandet eller under transport därifrån befintliga guldförråd och dess fordringar å löpande räkning med utländska bankinrättningar eller handelshus. De skilja sig blott med hänsyn till den kvotdel af det förut anförda sedelbeloppet, som skulle vara betäckt af inhemsk guldkassa. Enligt det ena förslaget (motion i Första kammaren n:o 18 af herrar Östberg och grefve Hamilton) skulle nämnda kvotdel bestämmas till 28 procent. Enligt det andra åter (motion i Andra kammaren n:o 98 af herr Dahn) skulle denna kvotdel blifva växlande; den skulle nämligen t. ex.

vid en sedelutgifning af 85 mill. kronor utgöra 29,41 procent
» » » » 137 » » » 27 »
» » » » 270 » » » 25,93 »

o. s. v.

den skulle med stigande sedelmängd något sjunka, men dock så obetydligt, att den alltid komme att öfverstiga 25 procent.

Om man öfver hufvud taget skall acceptera de grunder, hvarpå dessa förslag äro byggda, har naturligtvis det första ett afgjordt företräde, enär det ju icke är rådligt att låta den af guld betäckta kvotdelen af den utelöpande sedelmängden *aftaga* med stigande sedelcirkulation. Dock torde det näppeligen vara lämpligt att taga en så oafrundad kvotdel, som 28 procent; den kunde lätt väcka den föreställningen, att ett hufvudsyfte med förslaget vore att så mycket som möjligt knappa in på guldkassan. Bättre vore att åtminstone afrunda densamma till 30 procent eller till $^1/_3$.

Ifrågavarande förslag skulle onekligen förverkliga det syfte, som, att döma af motiveringen, synes vara dess hufvudsakliga eller kanske enda, eller att tillgodose det med vårt lands utveckling stigande genomsnittliga behofvet af omsättningsmedel utan ofta återkommande ändringar af banklagen. Kontingenteringssystemets idé är ju bl. a., att det finnes ett, under olika tider olika belopp af sedlar, som rörelsen oundgängligen behöfver, och som därför ständigt kvarhålles i rörelsen. Detta belopp anses utan fara kunna vara utan metallisk betäckning. Allt som emitteras därutöfver bör däremot till fullo motsvaras af metallisk kassa. Då nu, som sagdt, förstnämnda belopp växlar och i det hela växer med folkmängdens tillväxt och stigande utveckling af näringslifvet, om ej särskilda restriktiva åtgärder vidtagas, så måste under kontingenteringssystemet bestämmelserna angående storleken af den obetäckta sedelmängden tid efter annan ändras. Ge-

Ayuntamiento de Madrid

nom kvotdelssystemet undvikas dylika idkeliga ändringar. Ty då sedelmängden och i samband därmed den metalliska kassan växer, ökas af sig självt det medgifna obetäckta sedelbeloppet. Vid t. ex. en tredjedelsbetäckning utgör sistnämnda belopp 100 mill. kronor, då guldkassan uppgår till 50 mill. kronor, — 120 mill. kronor, då guldkassan utgör 60 mill. kronor — 200 mill. kronor, då guldkassan uppnår 100 mill. kronor o. s. v.

Med detta medgifvande är dock den föreliggande frågan ej utredd. Ja den olägenhet, som sålunda undvikes genom kvotdelssystemet, är den minsta af dem, som åtfölja kontingenteringssystemet. Det är ju uppenbart, att kvotdelssystemet lätt kan medföra, att den högsta medgifna obetäckta sedelmängden ibland blifver betydligt större än det belopp, som rörelsen icke släpper ifrån sig. Och om man vid kontingenteringssystemet vid hvarje ändring af den obetäckta sedelkontingenten likaså bestämmer denna betydligt större än det belopp, som rörelsen under alla förhållanden kvarhåller, behöfver ändring af denna kontingents storlek ej så ofta ske. Och därmed minskas i hög grad betydelsen af skillnaden mellan kontingenteringssystemet och kvotdelssystemet i detta afseende.

Däremot är med kontingenteringssystemet en annan olägenhet förenad, hvilken egendomligt nog synes hos oss tillmätas allt för liten vikt, och denna är att kontingenteringssystemet ej medgifver de *öfvergående* utvidgningar af sedelemissionen, som blifva erforderliga, dels periodiskt under hvarje år, ehuru i olika grad under olika år, dels tillfälligtvis — vid ekonomiska kriser. Vid bedömandet af kvotdelssystemets lämplighet, gäller det därför framför allt att afgöra, om detsamma lämnar rum för dylika utvidgningar af sedelemissionen, utan att medföra andra olägenheter.

Därvid måste ju erkännas, att en och samma tillökning af guldkassan möjliggör under kvotdelssystemet en mycket större ökning af sedelutgifningen än under kontingenteringssystemet, och det skulle sålunda kunna förefalla, som om det förra systemet i förevarande afseende ägde ett afgjordt företräde framför det senare. Under lugna ekonomiska förhållanden är detta också verkligen förhållandet. Vid t. ex. en tredjedelsbetäckning ökar en import af 5 mill. kronor guld sedelutgifningsrätten med 15 mill. kronor, under ett kontingenteringssystem med blott 5 mill. kronor. Under svårare ekonomiska kriser är förhållandet däremot ofta ett annat. Vid sådana tillfällen inträder ofta ett guldutflöde, och ett sådant minskar sedelutgifningsrätten naturligtvis mycket mer under kvotdelssystemet än under kontingenteringssystemet. Då det nu under en ekonomisk kris ofta kräfves, att centralbankens sedelutgifning icke minskas utan tvärtom ökas,

Ayuntamiento de Madrid

kan alltså kvotdelssystemet vid dylikt tillfälle komma att verka betydligt mer förödande än kontingenteringssystemet.

Man finner därför ock, att i Holland och Belgien, hvilka accepterat kvotdelssystemet, särskilda bestämmelser finnas i syfte att, så vidt möjligt är, förekomma sistnämnda fara. I Holland stadgar sålunda lagen angående centralbanken, att den kvotdel af den utelöpande sedelstocken, som skall motsvaras af metallisk kassa, fastställes genom kongl. förordning efter förslag af bankens styrelse. Denna förordning får ändras tid efter annan allt efter behof. Och i Belgien äger finansministern rätt att vid behof medgifva, att den metalliska kassan må utgöra en mindre kvotdel af den utelöpande sedelmängden, än lagen föreskrifver.

Hvad Tyskland beträffar, medgifver banklagen däremot ingen möjlighet till undantag från föreskriften, att minst $^1/_3$ af de utelöpande sedlarne skall vara betäckt af metallisk kassa. Däremot finnes, som bekant, en annan bestämmelse, som åsyftar att förmå banken, att endast undantagsvis begagna hela den sedelutgifningsrätt, som enligt nyssnämnda föreskrift tillkommer densamma. I den mån detta syfte vinnes, kommer banken att under kritiska tider äga en betydande obegagnad sedelutgifningsrätt. Bestämmelsen i fråga är, att, så snart dess af metallisk kassa icke betäckta sedelstock öfverstiger 293,4 mill. kronor, måste banken betala en afgift, motsvarande 5 procent årlig ränta å öfverskottet. Den 30 december 1899 ägde tyska riksbanken en metallisk kassa af 727,9 mill. mark (700,9 mill. mark i guld och silfvermynt samt 27 mill. mark i rikskassesedlar och andra bankers sedlar). Den utelöpande sedelmängden uppgick till 1,358,9 mill. mark, hvadan banken hade att erlägga nyssnämnda afgift för 337,6 mill. mark sedlar. Nyss angifna metalliska kassa berättigade enligt tredjedelssystemet till en sedelutgifning af något öfver 2,100 mill. mark[1], så att banken i själfva verket ägde en obegagnad sedelutgifningsrätt af något öfver 750 mill. mark, som i händelse af kris skulle kunna användas. Det vore emellertid orätt att betrakta detta resultat såsom verkan af bestämmelsen om femprocentsafgiften, — åtminstone i fall meningen därmed vore, att detta resultat skulle uteblifvit, ifall berörda afgift saknats. Man kan utan fara för misstag påstå, att bankens sätt att begagna sig af sin sedelutgifningsrätt skulle hafva varit detsamma, äfven om den ifrågavarande afgiften ej förefunnits. Motivet till den begränsning, banken pålagt sig i afseende å sin

[1] Sedelutgifningsrätten på grund af kvotdelssystemet kan endast approximativt angifvas, enär därvid andra bankers sedlar icke få inräknas i metalliska kassan och jag saknar kännedom, om huru stor del af ofvan angifna 27 mill. mark utgjorts af andra bankers sedlar.

Ayuntamiento de Madrid

sedelutgifning, har icke varit fruktan för att få betala nämnda afgift, utan erkännandet af att dess ställning såsom landets centralbank medfört skyldighet att iakttaga en sund bankpolitiks principer och att ej af inflytelser från något håll låta förmå sig att afvika från dessa principer[1]. Banken har sålunda under normala tider sökt och äfven i det hela lyckats att i metallisk kassa hålla i medeltal en mer än dubbelt så stor kvotdel af sedelstocken som den minsta föreskrifna[2].

Af det anförda framgår alltså, att, för att ett kvotdelssystem ej skall verka förödande under svåra kriser, måste antingen lagstiftningen följa Hollands och Belgiens exempel och möjliggöra undantag från de normala bestämmelserna, eller ock banken tillse, att dess metalliska kassa under normala tider alltid utgör en betydligt större kvotdel af sedelstocken än den minsta tillåtna. Rättast är dock, att båda utvägarna kombineras, och detta så mycket mer, som det finnes ett ytterligare skäl för en centralbank att icke låta sin guldkassa i regeln sjunka ned till det minsta belopp, som med hänsyn till sedelutgifningen enligt lag erfordras, och detta skäl är, att guldkassan ju äfven erfordras för bankens öfriga avistaförbindelser, ehuru därom i allmänhet intet är i lag stadgadt[3].

De säkerhetsanordningar, som kvotdelssystemet sålunda med hän-

---

[1] Beaktas bör därvid, att den minskning af riksbankens vinst, som genom femprocentsafgiftens erläggande uppstår, faller på den delen af berörda vinst, som delas så, att tyska riket erhåller $^3/_4$ och aktieegarne blott $^1/_4$. Riket skulle således alltid tagit större delen af det belopp, som det erhåller i form af nämnda afgift.

[2] Äfven om man blott tager hänsyn till den delen af metalliska kassan, som utgöres af guld (myntadt eller omyntadt) och silfvermynt, voro under nedanstående år följande kvotdel af sedelstocken *i medeltal* betäckt, nämligen

1876: 74,55 %	1883: 81,64 %	1890: 81,41 %	1897: 80,27 %
1877: 75,27 „	1884: 80,74 „	1891: 91,99 „	1898: 75,67
1878: 79,35 „	1885: 80,57 „	1892: 95,67 „	
1879: 80 „	1886: 86,40 „	1893: 85,47 „	
1880: 76,47 „	1887: 89,75 „	1894: 93,40 „	
1881: 75,26 „	1888: 96,82 „	1895: 92,35 „	
1882: 73,49 „	1889: 88,28 „	1896: 82,32 „	

Angående 1899 saknar jag fullständiga uppgifter. Men ställningen vid de olika månadernas slut utvisade ett minimum af 51,6 % och ett maximum af 84,5 %.

Tar man blott hänsyn till guldbetäckningen ensam, utgjorde denna till en början en relativt ringa kvotdel af sedelstocken, men under åren 1886—1898 har den i medeltal varit minst 48 % och högst 65,2 %. Då riksbankens förråd af thalrar under de närmaste åren kommer att inlösas efter det nominella värdet, blifver för framtiden skillnaden mellan hela metallbetäckningen och guldbetäckningen mycket ringa.

[3] Hollands och Belgiens centralbanker skola dock, som bekant, hafva samma betäckning af avistaförbindelser i allmänhet som af sedlarne. I England, Frankrike och Tyskland tillse centralbankerna af egen drift, att en tillbörlig kvot af dessa andra avistaförbindelser motsvaras af metallisk kassa.

Ayuntamiento de Madrid

syn till kriser kräfver, äro emellertid äfven tillräckliga för att undanröja de med kontingenteringssystemet förenade faror under en kris. (Jämför föregående artikel.) Kvotdelssystemets företräde framför kontingenteringssystemet är därför i det hela ej synnerligt stort. Det reducerar sig till, att den stegring af den behöfliga mängden af omsättningsmedel, som med folkmängdens ökning och näringslifvets utveckling inträder, på ett lättare sätt åstadkommes under kvotdelssystemet än under kontingenteringssystemet. Detta innebär emellertid blott, att det senare tidtals blir något dyrare, i det att centralbankens guldkassa tidtals måste vara större än enligt kvotdelssystemet. Men dels blir ju denna kostnad hvarje gång blott öfvergående, nämligen intill dess lagstiftningen anser sig böra ingripa och höja den obetäckta sedelkontingenten, dels bidrager ju riksbankens rätt att utgifva sedlar äfven mot tillgodohafvanden hos utländska banker och handelshus till att något minska denna kostnad, som kontingenteringssystemet sålunda vållar. Härtill torde kanske böra läggas, att vårt lands guldbehållning för närvarande är alldeles för liten, äfven om man blott tager hänsyn till hvad vårt näringslifs säkerhet och trygghet kräfva. Skulle nu gällande bestämmelser om sedelbetäckningen föranleda, att denna guldbehållning så småningom växte till erforderlig höjd, vore detta en god verkan af systemet[1]. Och äfven om guldbehållningen därigenom omsider skulle blifva onödigt stor, så bör icke förbises, att, såsom erfarenheten visat, det vid ett krig är af största betydelse för ett land att äga en guldreserv i landet. Och såsom sådan kan ju, när riksbankens guldkassa blifver för stor, öfverskottet utöfver hvad som är nödvändigt såsom underlag för sedelcirkulationen betraktas.

I en artikel »Myntrepresentativ och kreditmedel» i Stockholms Dagblads morgonnummer för den 9 mars framhålles, att i fråga om riksbanksedeln den absoluta tryggheten för dess ständiga och ögonblickliga inlöslighet är det första och oeftergifliga villkoret för dess utgifning; fordran på sedelutgifningens elasticitet är en underordnad fråga. Den allmänna rörelsens bekvämlighet, affärsvärldens intresse för omsättningsmedlets elasticitet äro utan tvifvel mycket viktiga och afsevärda; men myntväsendets orubblighet och säkerhet äro för rörelsen och affärsvärlden mycket, mycket vik-

[1] Naturligtvis borde detta resultat kunna åvägabringas utan det tvång, som kontingenteringssystemet innebär. Men de finnas ju, som anse sig hafva goda skäl att antaga, att kontingenteringssystemet är nödvändigt, för att detta mål skall nås.

Ayuntamiento de Madrid

tigare. Och från dessa premisser kommer artikelns författare till det resultatet, att det för vår riksbank nu gällande kontingenteringssystemet måste orubbadt bibehållas.

Med dessa författarens premisser bör ju hvar vän af ett sundt penningeväsende instämma och äfven med hans påpekande af det oriktiga i uppfattningen af att riksbankslagens bestämmelse i § 7 vore ett fullt säkert »korrektiv mot hvarje allvarsamt misstag i fråga om sedelutgifningen». I sistnämnda afseende är, som bekant, Englands bankhistoria synnerligen lärorik. Men man måste beklaga, att artikelförfattaren själf ej af nämnda bankhistoria dragit en annan lärdom, nämligen att ett stramt kontingenteringssystem kan innebära stora faror, och att det till och med kan äfventyra just sedlarnes inlöslighet.

Felet i artikelförfattarens tankegång ligger däri, att han förbiser att en sedelutgifvande centralbank äfven emottager vid anfordran återbetalbara deposita och utlånar de sedlar, som på denna väg ställas till bankens disposition. Antag att en centralbank äger rätt att utgifva 100 mill. kronor sedlar utan guldbetäckning och att dess guldkassa uppgår till 50 mill. kronor. Hela dess sedelutgifningsrätt uppgår sålunda till 150 mill. kronor. Antag vidare, att banken utgifver hela detta belopp sedlar i form af lån. Af de så utgifna sedlarne hafva emellertid under tiden åter till banken inkommit 50 millioner kronor i form af insättningar å giroräkning och dessa sedlar lånar banken ånyo ut, med bibehållande af en reserv å t. ex. 10 mill. kronor. Bankens ställning därefter är följande:

Utestående lån	190 mill. kronor.	Utelöpande sedlar	140 mill. kronor.
Guldkassa	50 » »	Giroförbindelser	50 » »
		Kapital	50 » »

Emot 140 mill. kronor i sedlar och 50 mill. kronor i giroförbindelser stå sålunda 50 mill. kronor i guld. Om man nu antager, att 100 mill. kronor af dessa sedlar städse kvarhållas i rörelsen, så finnas dock 90 mill. kronor förbindelser (40 mill. sedlar och 50 mill. giroförbindelser) som kunna komma att göra anspråk på guldkassan å 50 mill. kronor. Någon säkerhet för, att guldkassan blifver reserverad för sedlarne, finnes därvid icke. Banken kan ej vägra att lämna ut guld åt innehafvare af giroräkningar. Skulle under en panik rusning på en dylik bank äga rum, skulle tydligen sedlarnes inlöslighet ej vara tryggad på det sätt, artikelförfattaren fordrar.

Nu visar erfarenheten från England, att just det strama kontingenteringssystemet kan äfventyra bankens solvens. Jag inskränker mig därvid till följande citat rörande 1847 års kris ur professor Scharlings nyligen utkomna, utmärkta

Ayuntamiento de Madrid

arbete »Bankpolitik» (sid. 178 o. ff.): »De efter 1847 års kris både af öfverhuset och underhuset nedsatta kommittéerna sysselsatte sig särskildt med frågan: Hvad skulle styrelsen (för Englands bank) ha gjort, om hela sedelreserven gått åt? — Sedelreserven var den 16 oktober ännu 2,6 mill. £, men gick redan den 23 oktober ned till 1,5 mill.; det var detta, som föranledde banklagens suspension, och, oaktadt paniken därmed upphörde och ansökningarne om hjälp afstannade, nedgick sedelreserven den 30 oktober till 1,176 mill. £. Antagas får att, därest ej bankakten suspenderats och paniken därigenom afstannats, skulle hela sedelreserven hafva gått åt och därigenom Englands bank faktiskt blifvit insolvent, hvilket skulle haft långt värre följder, än om sedlarnes inlöslighet för en tid hade måst uppgifvas; ty i så fall skulle faktiskt allt kreditgifvande i England upphört och efter all sannolikhet de allra flesta banker och handelshus måst förklara sig insolventa. — Då nu banken ju ej kunde hafva räknat på banklagens suspension, var en naturlig fråga till banken den: huru hade ni tänkt reda eder för att undgå insolvens? Styrelsen svarade härpå, att den, därest banklagen ej suspenderats, dels skulle hafva sålt consols, hvaraf den kunde sälja för 2 mill £, och dels inskränkt diskonteringen, i det den gjorde gällande, att den var i besittning af växlar, som förföllo inom loppet af 8 dagar, till ett belopp af $1^1/_2$ mill. £, hvilket belopp alltså under denna tid skulle ingått. Bankkommittéen fann emellertid dessa hjälpmedel alldeles otillräckliga; den ansåg det för ytterst tvifvelaktigt, om banken hade kunnat sälja för 2 mill. £ consols vid en tidpunkt, då ingen ville lämna ifrån sig reda pengar; och det var i alla händelser säkert, hvilket ock banken själf utgick ifrån, att i hvarje fall hälften af beloppet skulle utgjorts af deposita, som tagits ur banken. Och hvad de förfallna växlarne beträffar, vore ju att förutsätta, att för åtskilliga af dem prolongation skulle sökas, och i hvarje fall skulle den tillämnade ytterligare inskränkningen af diskonteringen blott hafva förökat paniken och tvungit många att uttaga sina depositа ur banken. — Man må därvid komma i håg, att gent emot de knappa 1,2 mill. £, som bankens sedelreserv utgjorde, och hvilket var allt, som banken hade till sin disposition, stodo deposita till ett belopp af $8^1/_2$ mill £, som till största delen kunde återfordras utan uppsägning. Det måste därför antagas såsom gifvet, att banken skulle varit förlorad utan banklagens suspension, hvarför parlamentet också godkände denna och gaf regeringen indemnitet för dess brytande af lagen. Detta brytande af en knappt 3 år gammal lag, just när den skulle visa sin verkan, var så mycket eklatantare, som under förhandlingarna om banklagen föreslagits, att re-

Ayuntamiento de Madrid

geringen skulle erhålla en dylik myndighet att i förekommande fall suspendera densamma, men detta förkastades.»

Att 1847 års kris blef så ödesdiger, berodde väsentligen på Englands banks bakvända diskontopolitik under den föregående uppsvingsperioden. Denna kris visar alltså, att en sund diskontopolitik under den »goda tiden» är ett väsentligt vilkor för bevarande af sedlarnes inlöslighet äfven under ett kontingenteringssystem. Skall man alltså i vårt land, utan att räkna med en sund diskontopolitik och utan den säkerhetsventil, hvilken, såsom ofvan omnämnts, finnes i Holland och Belgien samt äfven i Danmark och Norge, kunna skapa den af artikelförfattaren önskade fulla tryggheten för sedlarnes inlösen, så måste åtminstone den § i riksbankslagen, som *ålägger* banken att mottaga medel å giroräkning, antingen med första upphäfvas, eller ock stadgas att medel, innestående å giroräkning, betraktas såsom utelöpande sedelstock.

D. D.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Öfversikt öfver de större bankernas ställning den 28 februari 1900.

Tillgångar.

		Grund- och Reserv-fonds-hypotek	Fastig-heter och Inven-tarier	Kassa: Guldmynt och omyntadt guld	Kassa: Skiljemynt och sedlar	På räkning med inhemska banker	På räkning med utländska banker	Avista anvis-ningar och ut-ländska sedlar	Obliga-tioner	Diskonte-rade vexlar: Inrikes	Diskonte-rade vexlar: Utrikes
1	Riksbanken	—	—	30,286,289	7,400,562	1,224,000	26,236,014[1]	179,315	19,446,254	66,372,190	8,331,131
2	Skånes E. B.	9,174,370	1,743,905	1,544,487	1,983,357	382,999	1,185,603	1,157,391	5,609,941	32,381,900	869,776
3	Vermlands d:o	2,497,763	104,797	256,224	247,435	1,306,331	71,723	85,726	1,373,147	5,342,215	8,044
4	Kopparbergs d:o	2,205,788	82,685	210,935	301,967	3,628,928	—	259,348	1,412,025	2,856,923	—
5	Östergötlands d:o	2,884,272	201,678	89,370	269,762	604,581	293,784	53,102	2,542,926	7,569,440	118,209
6	Smålands d:o	1,813,654	77,031	303,180	195,492	1,814,279	234,880	114,730	1,624,055	10,804,011	120,878
7	Örebro d:o	2,300,000	9,000	202,020	231,644	50,000	—	73,533	1,247,511	5,655,858	—
8	Mälareprov:nas d:o	2,533,491	232,273	425,565	696,342	353,405	74,783	334,273	1,171,738	11,080,089	19,096
9	Göteborgs d:o	3,065,974	1,264,138	522,435	929,449	952	503,867	82,156	1,597,490	9,822,102	1,622,654
10	Stockholms d:o	3,600,000	110,000	699,455	2,056,872	7,761,867	12,787,655	461,427	7,257,525	12,054,672	5,193,223
11	Norrköpings d:o	1,981,897	156,000	308,846	85,832	771,381	150,632	27,495	1,123,174	4,882,196	220,957
12	Sundsvalls d:o	3,754,210	717,193	632,715	987,033	50,602	551,123	280,426	1,256,830	13,062,547	1,936,673
13	Christianstads d:o	6,211,370	257,075	1,047,742	585,383	2,587,754	731,416	362,617	5,567,163	13,912,114	622,343
14	Skaraborgs läns d:o	2,189,680	176,000	229,869	215,230	2,575,681	—	76,943	1,237,725	8,177,567	—
15	Gefleborgs d:o	1,615,473	176,194	240,759	82,466	615,045	5,118	17,483	456,100	4,855,560	64,524
16	Uplands d:o	1,787,735	152,479	255,920	337,723	877,912	19,472	85,368	4,710,695	6,099,627	—
17	Södermanlands d:o	1,487,967	21,612	208,400	202,087	1,442,763	—	206,802	452,809	3,128,969	—
18	Kalmar d:o	1,351,676	108,722	210,310	102,711	551,155	230,942	6,575	1,678,446	6,137,709	460,841
19	Hernösands d:o	4,289,660	1,019,222	656,540	581,080	—	349,251	39,497	7,426,325	9,706,567	210,728
20	Helsinglands d:o	2,046,971	123,820	317,139	158,256	384,481	10,663	55,383	536,378	8,587,077	375,193
21	Norrbottens d:o	1,526,910	29,630	250,780	217,868	64,891	26,122	88,311	1,500,400	6,634,026	35,463
22	A.-B. Sthlm-Öfre Norrl.	283,150	240,835	9,880	1,589,514	322,400	290,375	198,290	5,246,769	20,496,721	459,546
23	Skandinav. Kred. A.-B.	—	805,000	63,927	3,634,147	3,403,548	3,407,461	384,567	6,662,415	22,136,670	4,596,396
24	Industrikred.-akt.-bol.	—	355,000	5,280	581,091	350,000	385,815	94,571	3,563,764	6,496,979	929,604
25	Sthlms Int.-gar.-A.-B.	—	1,001,000	7,533	827,987	1,180,000	2,695,491	34,430	2,258,135	1,058,333	15,327
26	Stockholms Handelsb.	—	5	5,925	813,496	8,714,071	1,374,589	121,477	4,952,656	6,489,459	684,601
27	Göteborgs Köpmansb.	—	204,000	4,225	174,202	525,123	103,102	33,082	201,000	4,810,533	99,931
28	Sundsvalls Handelsb.	—	35,432	2,747	274,894	296,796	283,963	137,403	2,844,473	5,583,759	375,396
29	Skånska Handelsb.	—	218,851	4,045	469,705	29,470	383,998	50,361	628,096	4,577,674	276,150
30	Nordiska Kreditb.	—	516,000	2,600	314,788	173,934	157,904	358,606	1,010,799	3,298,514	189,789
31	Sydsv. Kred. A.-B.	—	30,979	4,367	578,439	317,172	160,389	59,843	577,078	4,648,978	222,169
32	Göteborgs Handelsb.	—	98,772	3,686	327,218	—	186,086	18,741	30,000	3,856,301	62,925
33	Sthlms Diskontob.	—	500,500	2,395	171,195	604,000	52,890	1,193	3,142,186	839,102	108,528
	Summa	58,602,011	10,769,828	39,015,590	27,625,227	42,965,521	52,945,111	5,540,465	100,346,028	333,416,382	28,230,095

		Utestående lån: mot inteckningar	mot obligationer	mot aktier	mot annan real-säkerhet	mot borgen och namn-säkerhet	Kreditiv och löpande räkning	Utgifts- och diverse räkningar	På indrifning beroende	Summa	
1	Riksbanken	10,417,190	8,667,760	4,987,580	784,480	9,923,722	7,709,275	4,170,699	184,931	206,321,392	1
2	Skånes E. B.	10,387,761	561,100	7,943,068	3,143,847	10,048,775	16,191,869	1,643,932	—	105,954,081	2
3	Vermlands d:o	3,552,745	144,155	3,409,120	1,194,010	1,559,930	3,652,844	34,778	7,605	24,848,592	3
4	Kopparbergs d:o	2,969,540	339,450	3,525,600	798,420	2,561,250	2,730,510	701,234	—	24,584,603	4
5	Östergötlands d:o	4,016,595	68,035	915,060	250,730	975,639	3,373,151	112,476	150	24,338,960	5
6	Smålands d:o	4,635,779	31,720	1,667,975	278,710	1,624,272	2,806,143	430,170	64,413	28,641,372	6
7	Örebro d:o	2,357,245	1,800	656,550	60,400	725,516	1,672,569	29,155	249,958	15,522,759	7
8	Mälareprov:nas d:o	8,635,973	173,665	4,616,830	148,625	2,650,908	4,144,952	353,178	61,347	37,706,533	8
9	Göteborgs d:o	7,403,062	831,575	3,943,197	1,283,520	1,580,431	6,906,568	930,262	37,581	42,327,413	9
10	Stockholms d:o	5,926,900	2,491,330	6,050,303	771,476	689,041	14,095,522	1,937,032	—	83,944,300	10
11	Norrköpings d:o	1,432,000	3,000	1,354,270	1,688,370	580,573	3,233,774	160,557	—	18,160,954	11
12	Sundsvalls d:o	4,089,761	74,100	4,697,930	2,057,250	1,530,530	11,477,961	611,582	4,721	47,773,187	12
13	Christianstads d:o	1,798,970	49,500	10,666,347	526,050	3,077,026	10,010,855	2,942,553	153,323	61,109,601	13
14	Skaraborgs läns d:o	2,093,385	20,525	622,050	224,575	1,355,030	2,247,109	100,027	25,113	21,566,509	14
15	Gefleborgs d:o	2,107,100	72,000	4,256,020	60,200	842,330	2,588,865	132,086	33,661	18,220,984	15
16	Uplands d:o	3,706,805	121,264	1,813,125	301,601	1,529,766	4,051,625	336,316	127,151	26,314,584	16
17	Södermanlands d:o	2,888,650	71,750	361,050	304,590	1,316,115	1,231,438	155,852	32,992	13,513,846	17
18	Kalmar d:o	3,435,127	700	1,550,850	45,306	542,878	1,858,390	328,859	3,959	18,605,156	18
19	Hernösands d:o	2,941,825	490,290	7,130,343	872,545	1,968,250	14,173,155	665,062	69,161	52,589,501	19
20	Helsinglands d:o	4,289,485	14,500	3,635,200	1,530,735	1,583,953	5,997,172	616,828	224,255	30,487,489	20
21	Norrbottens d:o	2,603,945	18,000	652,765	95,325	576,020	4,632,782	236,114	13,745	19,203,097	21
22	A.-B. Sthlm-Öfre Norrl.	6,769,550	296,400	3,650,060	171,555	1,935,010	12,262,496	784,129	23,627	55,030,307	22
23	Skandinav. Kred. A.-B.	13,417,625	2,889,300	9,945,090	1,563,650	3,336,650	13,069,776	3,252,199	115,313	92,683,734	23
24	Industrikred.-akt.-bol.	3,045,600	121,930	3,301,130	143,750	1,142,433	2,474,382	304,407	—	23,295,736	24
25	Sthlms Int.-gar.-A.-B.	73,034,464	384,525	2,627,275	102,750	303,050	5,755,372	379,290	—	91,664,962	25
26	Stockholms Handelsb.	1,430,500	314,000	4,116,850	—	452,597	12,078,356	449,343	—	41,997,925	26
27	Göteborgs Köpmansb.	4,072,400	64,730	2,513,550	175,500	662,690	2,905,975	157,266	—	16,707,309	27
28	Sundsvalls Handelsb.	2,268,305	293,240	3,546,215	15,500	1,095,420	4,019,330	430,266	9,968	21,513,107	28
29	Skånska Handelsb.	2,774,998	216,300	2,954,892	16,200	1,874,232	4,901,621	263,664	136,197	19,776,454	29
30	Nordiska Kreditb.	2,737,250	78,430	4,752,113	403,150	1,301,718	5,065,599	365,955	30,140	20,757,289	30
31	Sydsv. Kred. A.-B.	2,114,100	700	3,662,220	585,600	1,139,632	3,849,320	248,608	1,316	18,200,910	31
32	Göteborgs Handelsb.	2,006,105	142,254	2,135,140	163,325	568,165	4,241,639	328,732	—	14,169,089	32
33	Sthlms Diskontob.	349,000	594,200	3,162,124	54,500	—	3,627,190	15,123	—	13,224,126	33
	Summa	205,709,740	19,642,228	120,821,892	19,816,245	61,053,552	199,037,585	23,607,734	1,610,627	1,350,755,861	

[1] Däraf ej något å separaträkning.

Omsättningen å Riksbankens Clearingsafdelning har utgjort under februari månad 289,253,036 kronor.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Öfversikt öfver de större bankernas ställning den 28 februari 1900.

Skulder.

		Egna banksedlar	Postremiss-vexlar	Sparkasse-räkning	Upp- och afskrifnings-räkning	Löpande räkning	Depositions-räkning	Upptagna lån	I räkning med inhemska banker	I räkning med utländska banker	Inkomst- och diverse tillfälliga räkningar	Grundfond	Reserv- och Dispositions-fond	Summa	Obegagnad sedel-utgifningsrätt	
1	Riksbanken [1]	59,668,152	2,110,493	—	31,517	40,507,494	12,840	25,000,000	6,000,000	3,207,379	572,803	50,000,000	19,210,714	206,321,392	71,267,734	1
2	Skånes E. B.	9,823,432	2,047,063	—	10,251,985	1,759,143	50,700,204 [3]	2,670,000	—	2,407,446	3,194,808	15,000,000	8,100,000	105,954,081	6,895,424	2
3	Vermlands d:o	2,923,319	425,295	—	1,730,587	299,645	15,793,762	—	465,321	—	458,758	1,875,000	876,905	24,848,592	580,660	3
4	Kopparbergs d:o	2,756,711	504,176	—	1,290,262	18,929	16,164,920	—	—	—	551,405	1,558,200	1,740,000	24,584,603	283,292	4
5	Östergötlands d:o	2,415,273	753,590	43,495	2,663,826	184,669	11,634,331	800,000	983,274	514,370	546,132	2,600,000	1,200,000	24,338,960	468,999	5
6	Smålands d:o	2,738,416	559,793	1,663,976	1,969,346	229	16,784,317	300,000	488,392	36,846	600,271	2,909,400	590,386	28,641,372	542,178	6
7	Örebro d:o	2,504,296	537,859	301,957	1,529,456	—	5,795,394	780,000	316,290	586,052	475,882	2,000,000	695,573	15,522,759	797,723	7
8	Mälareprov:nas d:o	3,892,765	975,049	998,799	3,083,096	457,304	20,438,598	—	1,089,454	19,900	869,070	4,000,000	1,882,498	37,706,533	666,291	8
9	Göteborgs d:o	4,299,765	849,818	1,393,742	3,181,343	640,524	21,726,825	—	—	1,366,026	1,166,560	5,000,000	2,702,810	42,327,413	1,288,644	9
10	Stockholms d:o	4,186,210	506,732	1,297,434	8,387,812	2,461,727	34,999,034	—	2,018,246	9,398,262	8,129,221	9,000,000	3,559,622	83,944,300	2,513,245	10
11	Norrköpings d:o	2,331,275	512,620	314,085	1,231,681	130,000	6,578,310	500,000	648,000	56,798	507,372	3,000,000	2,350,813	18,160,954	1,159,470	11
12	Sundsvalls d:o	5,087,430	864,625	2,505,921	2,399,900	561,199	22,020,255	—	1,019,024	1,786,896	1,504,341	6,000,000	4,023,596	47,773,187	1,699,495	12
13	Christianstads d:o	5,051,730	1,042,286	9,559,841	3,278,922	299,149	18,425,988	1,017,339	2,107,558	5,078,310	1,789,680	10,000,000	3,458,798	61,109,601	6,207,382	13
14	Skaraborgs läns d:o	2,439,890	701,516	—	1,766,823	—	12,528,791	—	153,636	25,589	727,537	2,250,000	972,727	21,566,509	879,650	14
15	Gefleborgs d:o	2,046,075	484,913	181,187	1,651,159	169,907	8,031,363	—	2,230,000	873,119	169,488	1,500,000	883,773	18,220,984	410,150	15
16	Uplands d:o	2,393,255	656,539	—	2,075,862	83,399	16,446,975	—	—	11,730	591,824	2,020,000	2,035,000	26,314,584	458,400	16
17	Södermanlands d:o	1,631,200	335,326	902,995	1,504,396	117,760	5,646,818	200,000	545,671	63,509	359,550	1,500,000	706,621	13,513,846	665,165	17
18	Kalmar d:o	1,910,410	457,464	2,771,720	985,171	86,395	8,772,383	—	407,095	432,165	393,822	1,950,000	438,531	18,605,156	431,576	18
19	Hernösands d:o	6,775,145	1,323,076	2,494,462	1,660,644	1,272,512	15,248,012	3,780,000	2,958,986	4,234,047	1,484,248	6,000,000	5,358,369	52,589,501	571,055	19
20	Helsinglands d:o	3,289,580	713,813	1,023,255	1,254,634	—	16,336,920	—	3,127,947	—	466,340	3,000,000	1,275,000	30,487,489	274,558	20
21	Norrbottens d:o	1,920,010	338,399	1,002,666	766,247	195,635	3,702,786	3,280,000	3,706,679	886,292	456,855	2,500,000	447,528	19,203,097	857,680	21
22	A.-B. Sthlm-Öfre Norrl.	324,570	457,069	5,161,101	4,143,638	2,913,362	12,036,984	2,224,000	928,000	4,115,273	4,726,160	12,000,100	6,000,050	55,030,307	—	22
23	Skandinav. Kred. A.-B.	—	1,726,887	—	7,852,326	7,485,800	43,578,023	—	5,786,595	3,980,314	5,273,581	10,000,208	7,000,000	92,683,734	—	23
24	Industrikred.-akt.-bol.	—	250,625	474,584	4,247,253	—	9,607,192	500,000	—	566,022	1,550,060	4,000,000	2,100,000	23,295,736	—	24
25	Sthlms Int.-gar.-A.-B. [2]	—	71,951	1,776,109	2,867,079	7,101	13,355,125	13,511	—	1,361,425	2,003,161	7,500,000	2,500,000	91,664,962	—	25
26	Stockholms Handelsb.	—	322,823	2,034,295	3,119,529	10,897,042	8,573,731	—	817,184	2,242,852	3,452,523	6,000,000	4,537,946	41,997,925	—	26
27	Göteborgs Köpmansb.	—	838,709	1,315,629	1,911,192	1,400	6,558,897	—	1,035,572	480,727	535,183	3,000,000	1,030,000	16,707,309	—	27
28	Sundsvalls Handelsb.	—	1,120,086	2,442,059	1,570,402	550,056	6,810,592	1,800,000	348,155	1,086,997	484,760	4,000,000	1,300,000	21,513,107	—	28
29	Skånska Handelsb.	—	900,110	1,399,880	1,608,166	163,746	2,887,348	150,000	4,251,783	2,219,228	616,193	5,000,000	580,000	19,776,454	—	29
30	Nordiska Kreditb.	—	332,112	2,500,794	1,581,114	3,346,711	4,702,210	804,000	500,000	902,642	487,706	5,000,000	600,000	20,757,289	—	30
31	Sydsv. Kred. A.-B.	—	1,166,317	3,176,944	867,767	48,315	7,073,430	200,000	104,013	895,328	453,796	4,000,000	215,000	18,200,910	—	31
32	Göteborgs Handelsb.	—	643,758	1,012,007	505,842	2,123,983	1,340,507	100,000	1,058,706	1,549,840	519,446	5,000,000	315,000	14,169,089	—	32
33	Sthlms Diskontob.	—	35,100	3,327,111	305,164	465,888	4,776,262	—	21,077	267,308	1,026,216	3,000,000	—	13,224,126	—	33
	Summa	130,408,909	24,565,992	51,076,048	83,274,141	77,249,024	449,089,127	44,118,850	43,116,658	50,652,692	46,144,752	202,162,908	88,687,260	1,350,755,861	98,918,771	

[1] De under rubriken »I räkning med inhemska banker» upptagna 6 mill. kronor äro af Riksgäldskontoret å särskild depositionsräkning insatta. Lånet å 25 mill. kronor är upptaget hos Riksgäldskontoret.

[2] I slutsumman ingå här ofvan ej upptagna egna utelöpande obligationer för 60,209,500 kronor.

[3] Häri ingå äfven af andra banker och bankirer å depositionsräkning insatta medel.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Christianstads Enskilda Bank

Hufvudkontor: **Helsingborg.**

Grundfond: 10,000,000.
Reserver: 3,448,321.

Depositions-, Upp- och Afskrifnings- och Sparkasseräkning samt öfriga slag af bankrörelse.

Göteborgs Enskilda Bank.

Göteborg, Stockholm, Strömstad.

Grundfond	**Kr.**	**5.000.000. —**
Reservfond	»	**2.500.000. —**
Dispositionsfond	»	**202.810. 12**

Depositions- & Kapitalräkning, vexeldiskontering, lån, kassa- & resekreditiv, löpande räkningar, utländska vexlar och mynt.
Kassafack vid kontoren i Göteborg och Stockholm.
Notariatafdelning vid Hufvudkontoret i Göteborg.
Sparkasseräkning vid Afdelningskontoren i Stockholm och Göteborg.

Ayuntamiento de Madrid

HERNÖSANDS ENSKILDA BANK

Grundfond kr. 6,000,000: — ⋆ Reserver kr. 5,300,000: —

mottager penningar på Deposition-, Sparkasse- samt Upp- och Afskrifningsräkning,
diskonterar vexlar,
beviljar lån och kassakreditiv,
köper och säljer vexlar på utlandet,
säljer postremissvexlar,
ombesörjer inkassering af vexlar betalbara å bankplatser samt
beviljar stående lån mot realsäkerhet.

Hufvudkontor:

Hernösand, kontorstid 10 f. m.—2 e. m.

Afdelningskontor:

Stockholm,	kontorstid	9,30	f. m.—3,30 e. m.	**Skellefteå,**	kontorstid	10	f. m.— 2 e. m.
Örnsköldsvik,	,,	10	f. m.—1 e. m.	**Nordmaling,**	,,	10	f. m.—12 midd.
Sollefteå,	,,	10,30	f. m.—2 e. m.	**Kramfors,**	,,	11	f. m.— 1 e. m.
Nyland,	,,	11	f. m.—1 e. m.				

Resekreditiv erhålles hos kontoret i **Stockholm.**

Utom de resp. kontorsplatserna boende behagade hänvända sig **direkt till banken** vare sig pr post eller telegraf. Telegrafadress: *Hernösandsbank.*

Industri-Kredit-Aktie-Bolaget

i Stockholm.

Hufvudkontor: Öfre Munkbron N:o 7,

Afdelningskontor: Arsenalsgatan N:o 4 A. / Kungsgatan N:o 13.

(Telegramadress: **Industribanken.**)

• • • Bankaffärer af alla slag • • •

Uthyr kassafack i brandfritt hvalf. Emottager slutna och öppna deposita, de senare med skyldighet för bolaget att inkassera förfallna räntor och kuponger m. m.

Ayuntamiento de Madrid

Telegrafadress: NORDBANK.

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KREDITBANKEN

STOCKHOLM.

Hufvudkontor: Drottninggatan 8.
Filialer: Mynttorget 4 & Drottninggatan 102.
Afdelningskontor: Eskilstuna.

Egna fonder: 5,600,000 Kronor.

STYRELSE:

Otto H. R. Printzsköld, Chef för H. M. Konungens Hofförvaltning, Förste Hofmarskalk, Ordförande.
L. L. Liberg, Grosshandlare, Nyby Bruk, v. Ordförande.
P. H. Hedenblad, Byrådirektör i Väg- & Vattenbyggnadsstyrelsen.
Isaac Hirsch, Grosshandlare.
V. Ramstedt, Grosshandlare.
G. F. Sandberg, Byråchef i Generalpoststyrelsen.
P. G. Tamm, Bruksegare, Söderfors.
F. Cl. Wachtmeister, Grefve, Generaldirektör.
H. A. Stjernspetz, Major, Verkställande Direktör.

Utfärdar **Resekreditiv** betalbara å de flesta bankplatser äfvensom brunns- o. badorter.

London-bankirer:		**London & County Banking C:o Ltd.**
		Swiss Bankverein.
Berlin-	d:o	**Mendelssohn & C:o.**
Hamburg-	d:o	**Commerz & DiscontoBank.**
		M. M. Warburg & C:o.
Paris-	d:o	**Crédit Lyonnais.**

Ayuntamiento de Madrid

Aktiebolaget

Stockholms Diskontobank

I Regeringsgatan I
STOCKHOLM

emottager penningar på **depositionsräkning, kapitalräkning, sparkasseräkning** och **checkräkning,**
säljer **postremissvexlar,**
diskonterar **vexlar,** beviljar **lån** och **kassa-kreditiver,**
köper och säljer **utländska vexlar,** m. m.

Aktiebolaget Stockholms Diskontobank.

Stockholms Enskilda Bank.

**** Solidarisk Bank ****

Grundad 1856.

Fonder 12,559,622: 13.

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

emottager till vård och förvaltning enskilda personers, kommuners, föreningars och kassors värdehandlingar. Uthyr kassafack. Mottager uppdrag till köp och försäljning af värdepapper samt lemnar upplysningar angående dylika. Prospekt sändas på begäran.

Ayuntamiento de Madrid

Skandinaviska Kreditaktiebolaget

Göteborg. — Stockholm. — Norrköping.

Emottager penningar
å
Depositions-Räkning,
å
Kapital-Räkning
och å
Upp- & Afskrifningsräkning;

beviljar **lån** och **kassakreditiver,**
diskonterar **vexlar,**
försäljer **postremissvexlar,**
åtager sig **inkasseringar,**
utfärdar **resekreditiver,**
köper och säljer **utländska vexlar,**
samt in- o. utvexlar **utländskt mynt,**
uthyr **brand-** och **dyrkfria förvaringsfack,**
emottager **värdepapper** och andra **handlingar** till **förvar** och till **förvaltning.**

Skandinaviska Kreditaktiebolaget.

Skånes Enskilda Bank

Hufvudkontor: Malmö.

Emottager penningar
å
Depositions-Räkning
och
Upp- och Afskrifningsräkning
samt drifver öfriga slag af bankrörelse.

Skånes Enskilda Bank.

Ayuntamiento de Madrid

Aktiebolaget
Stockholms Handelsbank
Stockholm.

Bankrörelse
Notariatafdelning

Telegrafadress: Handelsbank.

Stockholms
Intecknings Garanti Aktiebolag
STOCKHOLM
N:o 1 Malmtorgsgatan N:o 1.
Afdelnings-Kontor: N:o 13 Biblioteksgatan N:o 13.
Allmänna telefon och Rikstelefon.

Bankrörelse. Fastighetsbelåning.
Förvaringshvalf
för öppna och slutna depositioner.

Ayuntamiento de Madrid

Bankaktiebolaget

Stockholm-Öfre Norrland

(f. d. Westerbottens Enskilda Bank)

Telegrafadress: ***Norrlandsbanken.***

Kontor i Stockholm.

Hufvudkontor: Drottninggatan 6.
Filialkontor med full- \ **Södermalmstorg 8, Vasagatan 44,**
ständig bankrörelse: / **Regeringsg. 59 och Humlegårdsg. 6.**

Kontor i Umeå, Åsele, Skellefteå, Piteå, Luleå, Haparanda, Gellivare, Gefle, Edsbyn, Falun, Säter, Rättvik, Vansbro och Elfdalen.

Banken emottager penningar å Depositions- och Kapitalräkning, å Hushållsräkning samt å Upp- och Afskrifningsräkning.
Banken diskonterar vexlar, beviljar lån, kreditiv och löpande räkning.
Banken köper och säljer vexlar på bankplatser i **Europa** och **Amerikas Förenta Stater** samt utfärdar **resekreditiv.**
Banken uthyr **kassafack** mot en afgift af 15, 20 och 25 kronor för år.
Banken mottager **öppna** och **slutna deposita.**

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

Aktieegarnes utdelning är begränsad.

Medan aktieegarne erhålla en för hvarje år begränsad utdelning, som aldrig får öfverstiga

Kronor 30,000 Kronor,

har de försäkrades vinst alltmera stigit och för år 1898 uppnått en summa af

Kronor 386,274 Kronor

eller mer än tolf gånger aktieegarnes utdelning.

Ny försäkringssumma under år 1898:

Kronor 15,923,830 Kronor.

Ayuntamiento de Madrid

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

VICTORIA

Stockholm.

Årlig premie för 1.000 Kr. vid lifförsäkring med **andel** i vinsten.

Ålder nästa födelsedag	Premiebetalning under				Ålder nästa födelsedag	Premiebetalning under			
	lifstid Kr.	10 år Kr.	15 år Kr.	20 år Kr.		lifstid Kr.	10 år Kr.	15 år Kr.	20 år Kr.
25	18.70	41.80	31.70	26.60	40	28.60	56.60	43.10	36.50
30	21.20	45.90	34.80	29.20	45	34.30	63.80	48.90	41.80
35	24.40	50.80	38.60	32.50	50	41.90	72.50	56.20	48.70

Försäkringstagarne erhålla $^3/_4$ **af vinsten,** som utdelas antingen **årligen** eller efter **15 år** (vinstklass) och därefter årligen.

Uplands Enskilda Bank.

★★★ Solidarisk Bank ★★★

Grundad 1865.

Hufvudkontor: **Upsala.**

Afdelningskontor: Sala, Enköping, Norrtelje, Östhammar, Ludvika, Vesterås.

Grundfond	Kr. 1,520,000.
Kommanditfond	„ 500,000.
Reservfond	„ 1,000,000.
Dispositionsfond	„ 680,000.
Delegerederefond	„ 300,000.

Depositions- & Kapitalräkning, Upp- & Afskrifningsräkning, Vexeldiskontering, Lån, Kassakreditiv, Löpande räkningar, Postremissvexlar, Utländska vexlar. — Inkasseringar.

London	Bankirer:	**C. J. Hambro & Son o. Fred. Huth & C:o.**
Paris	d:o	**Credit Lyonnais.**
Berlin	d:o	**Dresdner Bank.**
Hamburg	d:o	**Vereins Bank o. Commerz- und Diskonto Bank.**

Ayuntamiento de Madrid

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET

SVECIA

Tidsenligt lifförsäkringsbolag

3 Regeringsgatan STOCKHOLM Regeringsgatan 3

Meddelar **Lif-, Blandad Lif- och Kapital-, Korttids-, Sparkasse-, Testaments-, Enke-Pensions- och Stipendieförsäkring** samt **Lif-, Blandad Lif- och Kapitalförsäkring för barn.**

OBS.! Testamentsförsäkring. Pension till enkan, kapitalet till barnen. Årlig premie för tvenne 30-åriga personer Kr. 23: 30 pr 1,000.

OBS.! Enkepensionsförsäkring. Årlig premie för 100 Kr. pension för tvenne 30-åriga personer Kr. 22: —.

OBS.! Stipendieförsäkring, hvarigenom universitetsvistelse lättast möjliggöres.

OBS.! Barnförsörjningsförsäkring, hvarigenom understöd tillförsäkras barnet från försörjarens död, till dess det kan sig själf försörja.

"SVECIA" erbjuder liberala, tidsenliga försäkringsvilkor och förenar prisbillighet med soliditet.

Agenter antagas!

OBS.! Utmätningsfrihet för pensioner!

"SVECIAS" premier äro ända till 30% lägre än de utländska lifbolagens och äfven billigare än de äldre svenska bolagen.

Begär prospekt!

OLYCKSFALL-FÖRSÄKRINGS-ANSTALTEN

GOTHIA

3 Regeringsgatan STOCKHOLM Regeringsgatan 3

Gothia är ett ömsesidighetsbolag, hvadan all vinst tillfaller de försäkrade, och hafva de rösträtt å bolagsstämma.

Gothia har liberala, tydliga försäkringsvilkor, som skilja sig från öfriga olycksfallförsäkringsanstalter i riket.

Gothia vill härigenom söka undvika tvister mellan de försäkrade och anstalten.

Gothia hänskjuter tvistiga regleringar till länsvis valda kompromisser, bestående af 3 personer, som aflagt domareed.

Gothia lemnar ersättning vid öfvergående skada intill 200 dagar.

Gothia har fasta, billiga premier.

Gothia har kontor Regeringsgatan 3, Stockholm.

Ayuntamiento de Madrid

Wijk & Almstrand.

ADVOKATBYRÅ.

GÖTEBORG.

Specialité: Försäkringssaker.

Innehafvare:

Bertil Wijk
Juris doktor.

Henrik Almstrand
Juris kandidat.

Kontor: Lilla Torget N:o 5.

Rikstelefon N:o 3545.

Telegrafadress: Almstrand Rt, Göteborg.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Insända böcker:

University of the state of New-York. State Library Bulletin, Legislation N:o 11 Jan. 1900: Legislation by states in 1899.

Nationaløkonomisk Tidsskrift 1900 Heft 1: (Den store lock-out. Af H. Westergaard. — Nationaløkonomisk forening: Diskussion om lock-outen. — Forholdene i Ost-Asien. Af A. Leigh-Smith. — Stammen hos Skolebørn. Af J. Kr. Lindberg. — Frikonkurrencen. Af A. Peschcke-Køedt. Boganmeldelser, Notitser, Literatur).

Fernando Linderberg, Sociale Kendsgerninger. København, Lehman & Stage,

Die Gleichheit: Heft 4 o. 5.

Assurans N:o 3.

Municipal Affairs. New-York. Dec. 1899.

Board of Trade Journal, London, Februari 22.

Uppsala 1900. Almqvist & Wiksells Boktr.-Aktieb.

Ayuntamiento de Madrid